

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politidirektører,
Politimesteren i Grønland og
Politimesteren på Færøerne

DATO 23. august 2011

JOURNAL NR.

RA-2011-131-0004

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Rigsadvokaten Informerer **Nr. 4/2011**

Rigsadvokatens udtalelse til Justitsministeriet om **strafniveauet i sager vedrørende khat** (RA-2010-801-0037)

1. Indledning

Ved brev af 23. marts 2010 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om en udtalelse om strafniveauet i sager vedrørende indførsel, salg og besiddelse af det narkotiske stof khat til brug for en undersøgelse af, hvorvidt det nuværende strafniveau må anses for passende, eller om der er grundlag for skærper på området.

Rigsadvokaten gennemgik til brug for udtalelsen narkotikaloggivningen, herunder relevante ændringer af lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191. Rigsadvokaten undersøgte endvidere strafniveauet ved en række overtrædelser af narkotikaloggivningen fordelt på forskellige stoftyper og mængder, ligesom Rigsadvokaten gennemgik trykt landsretspraksis siden 1993 i sager vedrørende khat.

Endvidere indhentede Rigsadvokaten oplysninger om lovgivningen og strafniveauet i Danmark, Norge og Sverige ved en række overtrædelser af narkotikaloggivningen fordelt på forskellige stoftyper og –mængder, herunder strafniveauet vedrørende khat i de tre lande.

Rigsadvokaten afgav den 14. april 2011 en udtalelse til Justitsministeriet, der den 14. juni 2011 videresendte udtalelsen til Folketingets Retsudvalg.

Udtalelsen er vedlagt som bilag.

2. Rigsadvokatens overvejelser om straffniveauet i sager om khat

Det fremgår af Rigsadvokatens udtalelse, at straffniveauet ved overtrædelser vedrørende khat ikke adskiller sig væsentligt fra straffniveauet i sager vedrørende et kvantum amfetamin, der svarer til indholdet af euforiserende stof i den pågældende mængde khat, og at det lidt lavere straffniveau i sager vedrørende khat synes at være begrundet i stoffets særlige karakter, herunder den begrænsede euforiserende virkning, anvendelsesmetodens selvbegrænsende virkning (tygning), den ringe spredningsrisiko og det hurtige tab af euforiserende virkning.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Det fremgår endvidere, at straffniveauet i sager vedrørende overtrædelser af narkotikalogivningen i Danmark afspejler farligheden/skadeligheden af de forskellige stoftyper, således at der fastsættes strengere straffe ved overtrædelser vedrørende særligt farlige eller skadelige stoffer, herunder f.eks. heroin, kokain, amfetamin og ecstasy, end ved overtrædelser vedrørende mindre farlige eller skadelige stoffer, som f.eks. hash.

Straffastsættelsen i sager vedrørende khat afspejler således, at khat på grund af stoffets ovennævnte særlige karakter hidtil er blevet anset for et mindre farligt eller skadeligt stof end f.eks. heroin og amfetamin, og der foreligger Rigsadvokaten bekendt ikke nye oplysninger vedrørende khats farlighed og skadevirkninger (f.eks. i forhold til amfetamin), som kunne give grundlag for en ændret strafferetlig vurdering af sager vedrørende khat.

Herudover fremgår det, at det er Rigsadvokatens opfattelse, at det forhold, at overtrædelser vedrørende khat straffes markant hårdere i Sverige end i Danmark, ikke i sig selv kan begrunde en skærpelse af straffniveauet i Danmark i sager vedrørende khat, idet overtrædelser af narkotikalogivningen i Sverige generelt straffes væsentligt hårdere end i Danmark (og i Norge).

På den baggrund fandt Rigsadvokaten ikke anledning til generelt at foreslå skærper af straffniveauet i sager om khat.

Rigsadvokaten fandt imidlertid, at der kan være grund til at være særlig opmærksom på sager vedrørende større mængder khat, når det gælder afgrænsningen mellem lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191. Rigsadvokaten henviste i den forbin-

delse til, at indsmugling af 720 kilo khat i en konkret sag ikke blev henført under straffelovens § 191, selvom et kvantum amfetamin, der svarer til indholdet af euforiserende stof i 720 kilo khat, som det klare udgangspunkt ville blive henført under straffelovens § 191.

Rigsadvokaten tilkendegav på denne baggrund, at der vil blive fastsat nærmere retningslinjer for anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende større mængder khat med henblik på at sikre, at der rejses tiltale efter straffelovens § 191 i disse sager, og at Rigsadvokaten i den forbindelse vil understrege vigtigheden af at anke relevante domme med påstand om skærpelse af straffen, herunder anvendelse af straffelovens § 191.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Endvidere tilkendegav Rigsadvokaten, at retningslinjerne om sanktionspåstande i narkotikasager mv. – på baggrund af tilkendegivelser fra Sundhedsstyrelsen – vil blive revideret, således at grænsen for, hvornår det må antages, at der er tale om besiddelse af khat til eget forbrug, nedsættes fra 9.999 gram til 2.999 gram. Dette vil indebære, at der ved besiddelse af mængder på tre kilo khat og derover fremover som udgangspunkt skal nedlægges påstand om frihedsstraf.

Endelig tilkendegav Rigsadvokaten, at Rigsadvokaten vil anmode om i en periode at modtage kopi af endelige domme i sager vedrørende khat med henblik på at kunne følge den fremtidige straffastsættelse i disse sager, ligesom Rigsadvokaten vil tage behandlingen af sager om khat op i anklagemyndighedens Fagudvalg om Organiseret Kriminalitet.

3. Retningslinjer for behandlingen af sager om khat og ny indberetningsordning

3.1. Besiddelse af khat til eget forbrug

Retningslinjerne i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2006 er samtidig med udsendelsen af denne Rigsadvokaten Informerer revideret i overensstemmelse med tilkendegivelserne i Rigsadvokatens udtalelse. De nye retningslinjer gælder for forhold begået den 1. september 2011 eller senere.

Det fremgår således nu af RM 6/2006, at 1. gangstiltælde af besiddelse til eget forbrug af indtil 999 gram khat straffes med en bøde på 2.000 kr., mens besiddelse af mellem 1.000 og 1.999 gram khat straffes med en bøde på 3.000 kr.. Endelig straffes 1. gangs besiddelse af mellem 2.000 og 2.999 gram khat til eget forbrug med en bøde på 5.000 kr. Der henvises til RM 6/2006, afsnit 4.3.3.

Disse ændringer indebærer, at der i sager om besiddelse af 3 kilo khat og derover som udgangspunkt vil skulle nedlægges påstand om frihedsstraf.

Det bemærkes, at de øvrige konkrete omstændigheder i den enkelte sag – ud over mængden af khat – fortsat vil skulle indgå i vurderingen af, hvorvidt der må anses for at være tale om besiddelse med henblik på videreoverdragelse. Således vil besiddelse af mindre end 3 kilo khat også kunne blive anset for at være med henblik på videreoverdragelse, såfremt de konkrete oplysninger i sagen taler herfor, jf. RM 6/2006, afsnit 4.3.1. og 4.3.3.

3.2. Straffastsættelse generelt og afgrænsningen mellem lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191

Rigsadvokaten har nu fastsat nærmere retningslinjer i RM 6/2006 for anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende større mængder khat med henblik på at sikre, at der rejses tiltale efter straffelovens § 191, når der er tale om ca. 500 kilo khat eller derover, jf. RM 6/2006, afsnit 3.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

Det er i den forbindelse af stor vigtighed, at domme i sager om ca. 500 kilo khat eller derover, der af retten henføres under lov om euforiserende stoffer, som udgangspunkt ankes med påstand om, at forholdet henføres under straffelovens § 191.

Det er herudover generelt vigtigt, at anklagemyndigheden – uanset om forholdet angår lov om euforiserende stoffer og/eller straffelovens § 191 – er opmærksom på strafniveauet ved behandlingen af sager om khat, herunder således at sager om khat, hvor straffen ses at være udmålt (for) lavt i forhold til retspraksis, som udgangspunkt bliver anket med påstand om skærpelse af straffen. I den forbindelse henvises i øvrigt til afsnit 6.3.1. og 6.3.3. i Rigsadvokatens ovenfor omtalte udtalelse herunder det anførte om strafudmålingsfaktorerne i sådanne sager og sammenligningen mellem khat og andre euforiserende stoffer som f.eks. amfetamin.

3.3. Indberetningsordning i sager om khat

Rigsadvokaten skal anmode alle politikredse og statsadvokaturer om at modtage kopi af endelige domme vedrørende khat med henblik på at kunne følge den fremtidige straffastsættelse i disse sager. Indberetningsordningen omfatter domme, hvor der er udmålt en frihedsstraf, og/eller besiddelsen har omfattet 3 kilo khat eller derover.

Indberetningsordningen gælder alle domme, der afsiges i perioden fra 1. september 2011 til 31. december 2012, og hvor gerningstidspunktet er 1. september 2011 eller senere. Landsretsdomme, der afsiges efter periodens udløb, er ligeledes omfattet af indberetningsordningen, hvis byretsdommen er afsagt i indberetningsperioden.

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 14. april 2011

JOURNAL NR.

RA-2010-801-0037

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

SAGSBEHANDLER: DRL

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Udtalelse om straffniveauet i sager vedrørende khat

1. Indledning

Ved brev af 23. marts 2010 (sagsnr. 2010-730-1109) har Justitsministeriet anmodet Rigsadvokaten om en udtalelse om straffniveauet i sager vedrørende indførsel, salg og besiddelse af det narkotiske stof khat til brug for en undersøgelse af, hvorvidt det nuværende straffniveau må anses for passende, eller om der er grundlag for skærper på området.

Rigsadvokaten har til brug for sine overvejelser om straffniveauet i sager vedrørende khat gennemgået narkotikaloggivningen, herunder relevante ændringer af lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191. Herudover har Rigsadvokaten undersøgt straffniveauet ved en række overtrædelser af narkotikaloggivningen fordelt på forskellige stoftyper og mængder, ligesom Rigsadvokaten har gennemgået trykt landsretspraksis siden 1993 i sager vedrørende khat.

Rigsadvokaten har tillige foretaget en sammenligning af det danske og det svenske straffniveau i sager vedrørende khat. Baggrunden herfor er bl.a., at der i en periode forud for Justitsministeriets anmodning om en udtalelse var omtale i medierne af det svenske straffniveau i sager vedrørende khat, hvor det fremgik, at straffniveauet angiveligt var væsentligt højere end det danske straffniveau i disse sager.

Rigsadvokaten har således til brug for denne udtalelse indhentet oplysninger fra Riks-
åklagaren i Sverige om den svenske narkotikaloggivning og straffniveauet ved over-
trædelser vedrørende khat.

Rigsadvokaten har endvidere – for at få et bredere sammenligningsgrundlag – ind-
hentet oplysninger om den norske narkotikaloggivning og straffniveauet ved overtræ-
delser vedrørende khat fra Riksadvokaten i Norge.

Endelig har Rigsadvokaten – for at muliggøre en mere generel sammenligning af
straffniveauet ved narkotikaforbrydelser i Danmark, Sverige og Norge – indhentet op-
lysninger om det normale straffniveau i Sverige og Norge ved en række overtrædelser
af narkotikaloggivningen fordelt på forskellige stoftyper og mængder.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

I afsnit 2 i denne udtalelse redegøres for narkotikaloggivningen i Danmark, herunder
relevante lovændringer, samt straffniveauet ved en række overtrædelser af narkotika-
lovgivningen. I afsnit 3 redegøres for den danske narkotikaloggivning i forhold til det
narkotiske stof khat samt straffniveauet ved en række overtrædelser vedrørende khat. I
afsnit 4 og 5 redegøres overordnet for henholdsvis den svenske og den norske narkoti-
kaloggivning samt for straffniveauet i disse lande ved en række overtrædelser af nar-
kotikaloggivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat. Endelig indeholder af-
snit 6 Rigsadvokatens bemærkninger.

2. Narkotikaloggivningen i Danmark

Dette afsnit indeholder en gennemgang af narkotikaloggivningen i Danmark, herunder
relevante ændringer af lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191. Endvidere
indeholder afsnittet en angivelse af normalstraffniveauet ved en række overtrædelser af
narkotikaloggivningen fordelt på forskellige stoftyper og mængder.

2.1. Lovgivningen om euforiserende stoffer

Efter lov om euforiserende stoffer straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år ind- og
udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning samt besid-
delse af de farlige stoffer, som indenrigs- og sundhedsministeren ved bekendtgørelse
bestemmer skal være omfattet af loven, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 1. juli 2008.

§ 1 i lov om euforiserende stoffer har følgende ordlyd:

”§ 1. Ministeren for sundhed og forebyggelse bemyndiges til at bestemme, at
stoffer, som efter internationale vedtagelser eller efter Sundhedsstyrelsens skøn
frembyder ganske særlig fare i anledning af deres euforiserende egenskaber, ik-
ke må forefindes her i landet, medmindre ministeren under ganske særlige om-

stændigheder og på nærmere af ham fastsatte vilkår meddeler tilladelse dertil. En given tilladelse kan senere tilbagekaldes.

Stk. 2. Ministeren for sundhed og forebyggelse kan bestemme, at euforiserende stoffer omfattet af stk. 1 kan ind- og udføres, sælges, købes, udleveres, modtages, fremstilles, forarbejdes, besiddes og anvendes i medicinsk øjemed som led i lægelig behandling af personer for stofmisbrug.

Stk. 3. Bortset fra forhold omfattet af en tilladelse efter stk. 1 eller en behandling efter stk. 2 er ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af sådanne stoffer forbudt.”

Den gældende oversigt over euforiserende stoffer, der er omfattet af loven, fremgår af bekendtgørelse nr. 749 af 1. juli 2008, der trådte i kraft den 15. juli 2008. Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, at der ved euforiserende midler forstås de stoffer, vækster og droger, der er opført på listerne A, B, C, D og E, der er vedføjet bekendtgørelsen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Efter § 27, stk. 1, i bekendtgørelsen straffes overtrædelser af bekendtgørelsen efter §§ 3 og 3 a i lov om euforiserende stoffer. Når de omstændigheder, der er angivet i straffelovens § 191, er til stede, straffes overtrædelserne dog efter denne bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 27, stk. 2. De nærmere betingelser for anvendelse af straffelovens § 191 behandles nedenfor i afsnit 2.2.

Efter § 3, stk. 1, i lov om euforiserende stoffer straffes overtrædelse af loven med bøde eller fængsel indtil 2 år. Det fremgår af bestemmelsen, at advarsel i almindelighed ikke kan meddeles, medmindre sociale forhold taler for at meddele en advarsel, og besiddelsen af stoffet er udslag af en stærk afhængighed som følge af et længere og vedvarende misbrug af euforiserende stoffer. Endvidere fremgår det, at der ved udmåling af straffen for overtrædelser af loven, herunder ved fastsættelse af bøder, skal lægges vægt på skadevirkningerne af de pågældende stoffer.

Efter § 3, stk. 2, skal det ved straffens udmåling betragtes som en betydelig skærpende omstændighed, at der er tale om enten gentagne tilfælde af salg af et særligt farligt eller skadeligt stof (nr. 1), eller at der er tale om salg eller vederlagsfri overdragelse med henblik på senere salg af euforiserende stoffer på restaurationer, herunder diskoteker, eller ved koncerter, musikfestivaler eller andre arrangementer, hvor det typisk hovedsagelig er børn eller unge mennesker, der deltager (nr. 2).

Der er siden midten af 1990'erne gennemført en række ændringer af lov om euforiserende stoffer, der har betydning for straffniveauet i sager om overtrædelse af narkotikalovgivningen.

Således blev der ved lov nr. 1054 af 11. december 1996 (Strafskærpelse ved gentagen handel med hårde stoffer) indsat en bestemmelse i § 3 i lov om euforiserende stoffer, hvorefter det ved straffens udmåling skal betragtes som en betydelig skærpende om-

stændighed, at der er tale om gentagne tilfælde af salg af et særligt farligt eller skadeligt stof.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen (lovforslag L 23, Folketingsåret 1996-97, de almindelige bemærkninger, afsnit 1), at formålet med lovændringen var at gennemføre en væsentlig skærpelse af straffniveauet ved gentagen handel med små mængder hårde stoffer på gadeplan. Endvidere fremgår det af forarbejderne (de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1), at heroin, kokain, amfetamin og ecstasy henregnes til de særligt farlige eller skadelige stoffer, mens hash ikke henregnes til denne gruppe af stoffer.

RIGSADVOKATEN

Herudover blev § 3 i lov om euforiserende stoffer ændret ved lov nr. 455 af 9. juni 2004 (Skærpet indsats mod narkotika m.v.). Ændringerne indebar bl.a., at advarsel i almindelighed ikke kan meddeles ved overtrædelser af lov om euforiserende stoffer, ligesom det ved strafudmålingen skal betragtes som en særdeles skærpende omstændighed, at der er tale om salg eller vederlagsfri overdragelse med henblik på senere salg af euforiserende stoffer på restaurationer mv.

SIDE 4

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen (lovforslag L 175, Folketingsåret 2003-04, de almindelige bemærkninger, afsnit 1.1), at formålet med lovændringen var at skærpe retshåndhævelsen ved besiddelse af ulovlige euforiserende stoffer samt at skærpe straffen for salg i visse miljøer af ulovlige euforiserende stoffer med henblik på at sikre en bedre beskyttelse af unge, der færdes på diskoteker, restauranter og lignende.

Det fremgår endvidere af forarbejderne (de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 3), at handel med euforiserende stoffer, der finder sted på disse steder, i alle tilfælde skal straffes med fængsel, og at strafskærpelsen gælder ved salg af alle former for ulovlige euforiserende stoffer, dvs. både særligt farlige eller skadelige stoffer såsom heroin, kokain, LSD, amfetamin og ecstasy, og andre stoffer såsom hash.

Ved lov nr. 526 af 6. juni 2007 (Højere bøder i narkosager) blev bødestraffen ved ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug skærpet. Ved lovændringen blev § 3 ændret således, at det fremgår, at der ved udmåling af straffen, herunder ved fastsættelse af bøder, skal lægges vægt på skadevirkningerne af de pågældende stoffer.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen (lovforslag L 201 A, Folketingsåret 2006-07, de almindelige bemærkninger, afsnit 1.1.), at formålet med lovændringen bl.a. var at skærpe bødestraffen ved ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug med henblik på at understrege, at ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer har klare strafferetlige konsekvenser. Samtidig lagde man op til, at sådanne sager i videre omfang skulle kunne afgøres med advarsel i tilfælde, hvor sociale forhold taler

for at meddele en advarsel, og vedkommendes brug af euforiserende stoffer skyldes en stærk afhængighed.

Af forarbejderne (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3.) fremgår bl.a., at bødestørrelsen fortsat bør afhænge af stoffets art, således at de højeste bøder gælder for de særligt farlige og skadelige stoffer, ligesom mængden af det pågældende stof også bør afspejles i bødens størrelse.

I relation til det foreslåede bødeniveau anføres i forarbejderne (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.4.1. og 2.4.4.2.) bl.a. følgende:

RIGSADVOKATEN

”Rigsadvokaten afgav i december 2006 en redegørelse om forhøjelse af bøderne for besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug til Justitsministeriet. Det fremgår af redegørelsen, at Rigsadvokaten foreslår en tilnærmet firedobling af de hidtidige bødetakster. Det foreslås samtidig, at den gældende praksis med en halvering af bøderne til personer under 18 år og personer med en særlig lav indtægt bevares.

SIDE 5

Rigsadvokaten foreslår endvidere, at bødetaksterne forenkles, således at de nu gældende 9 bødepositioner for besiddelse af euforiserende stoffer reduceres til 5 bødepositioner i førstegangstilfælde, nemlig bøder på 2.000, 3.000, 5.000, 6.000 og 8.000 kr. Samtidig foreslås det – i modsætning til i dag – udtrykkeligt fastlagt, hvilke bøder der bør gælde i gentagelsestilfælde. Det foreslås i den forbindelse, at bødetaksterne beregnes på grundlag af en forhøjelse med 50 procent i andengangstilfælde og med 100 procent i senere gentagelsestilfælde.”

Det anføres endvidere (lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.5.1.), at Justitsministeriet tilslutter sig Rigsadvokatens oplæg, således at det med lovforslaget forudsættes, at bøderne for besiddelse af euforiserende stoffer fremover fastsættes i overensstemmelse med Rigsadvokatens udkast til nye bødetakster.

Efter lovændringens ikrafttræden blev det udkast til nye bødetakster for besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug, der fremgik af lovforslaget, indarbejdet i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande mv. i narkotikasager.

Senest er lov om euforiserende stoffer ændret ved lov nr. 535 af 17. juni 2008 (Ordnation af heroin som led i lægelig behandling af stofmisbrugere) med henblik på at gøre det muligt at anvende heroin i medicinsk øjemed som led i lægelig behandling af personer for stofmisbrug.

Rigsadvokaten har ved Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande mv. i narkotikasager fastsat retningslinjer for anklagemyndighedens sanktionspåstande mv. i sager om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191.

Meddelelsen indeholder bl.a. generelle retningslinjer for sanktionspåstande, herunder nedsættelse af bøder, retningslinjer for afgrænsningen mellem straffelovens § 191 og

lov om euforiserende stoffer samt retningslinjer for tiltalerejsning og sanktionspåstande i sager om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191.

2.2. Straffelovens § 191

Særligt kvalificerede overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer er omfattet af straffelovens § 191, der blev indsat i straffeloven ved lov nr. 276 af 18. juni 1969. Tidligere blev besiddelse og overdragelse af narkotika alene bedømt efter lov om euforiserende stoffer. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 191. Den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpende omstændigheder overdrager euforiserende stoffer, straffes med fængsel indtil 10 år. Angår overdragelsen en betydelig mængde særlig farligt eller skadeligt stof, eller har overdragelsen af et sådant stof i øvrigt haft en særlig farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 16 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1.”

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

Ved lov nr. 268 af 26. juni 1975 (Psykisk abnormitet, narkotikakriminalitet, beskyttelse af diplomater m.v.) blev der indført en særlig strafferamme på fængsel indtil 10 år for den groveste narkotikakriminalitet.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen (lovforslag L 94, Folketingsåret 1974-75, de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 19), at formålet med ændringen bl.a. var at give domstolene mulighed for at idømme op til 10 års fængsel for de allergroveste, normalt internationalt prægede forhold. Endvidere fremgår det, at de tilsvarende bestemmelser i Finland, Norge og Sverige i 1972 var blevet ændret, således at maksimumstraffen i alle tre lande var fængsel i 10 år. Endelig anføres det, at der med ændringen i 1975 ikke var tiltænkt en almindelig forhøjelse af strafniveauet for narkotikakriminalitet.

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse m.v.) blev strafmaksimum for overtrædelse af § 191, stk. 1, 1. pkt., hævet fra 6 til 10 års fængsel, mens strafmaksimum for overtrædelse af § 191, stk. 1, 2. pkt., blev hævet fra 10 til 16 års fængsel.

Af forarbejderne til lovændringen (lovforslag L 99, Folketingsåret 2003-04, de almindelige bemærkninger, afsnit 4.7.3.) fremgår, at Justitsministeriet tilsluttede sig Straffelovrådets forslag om forhøjelse af strafferammerne i § 191, idet der i praksis var forekommet tilfælde, hvor straffen var udmålt til eller i nærheden af det hidtidige strafmaksimum, specielt i tilfælde, hvor der var blevet domfældt for indførelse af en helt

usædvanlig stor mængde narkotika med henblik på videresalg. Det fremgår endvidere, at det var Justitsministeriets opfattelse, at der i sager om meget store mængder narkotika syntes at være behov for ved strafudmålingen i endnu højere grad at markere alvor af forbrydelsen. Herudover anføres det i forarbejderne (de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 47), at ændringerne tilsigtede at give mulighed for en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde.

Rigsadvokaten har som ovenfor anført fastsat retningslinjer for sanktionspåstande mv. i narkotikasager, herunder retningslinjer for afgrænsningen mellem straffelovens § 191 og lov om euforiserende stoffer og for, hvornår der skal rejses tiltale for overtrædelse af henholdsvis straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., og § 191, stk. 1, 2. pkt.

RIGSADVOKATEN

SIDE 7

I Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006, afsnit 3, anføres om afgrænsningen mellem lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191 følgende:

”Ved salg, indsmugling og besiddelse med henblik på videreoverdragelse mv. af nedenstående mængder eller derover bør tiltale i almindelighed rejses efter straffelovens § 191:

Hash	Ca. 10 kilo
Marihuana	Ca. 10-15 kilo
Råopium	Ca. 500 gram
Morfinbase	Ca. 100 gram
Heroin	Ca. 25 gram
Kokain	Ca. 25 gram
Amfetamin	Ca. 50 gram
Ecstasy	Ca. 150-200 tabletter
Centralstimulerende piller	Ca. 5000 stk.
Stimulerende lægemidler	Ca. 5000 stk.
Beroligende lægemidler	Ca. 5000 stk.
Smertestillende lægemidler	Ca. 3000 stk.

Der kan efter sagens konkrete omstændigheder ske fravigelse af de angivne grænser både i op- og nedadgående retning.”

For så vidt angår vurderingen af, om et forhold bør henføres under straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 10 år, eller under § 191, stk. 1, 2. pkt., med en strafferamme på fængsel indtil 16 år, fremgår følgende af afsnit 5.2. i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006:

”På grundlag af retspraksis kan der angives følgende vejledende retningslinjer for, hvornår tiltale bør rejses efter bestemmelsen i § 191, stk. 1, 2. pkt.:

Heroin/kokain: ca. 1,3 - 1,5 kilo

Amfetamin: ca. 2 kilo

Ecstasy: ca. 2 kilo svarende til 8000 piller

Der er som nævnt ovenfor ikke tale om absolutte grænser, og spørgsmålet om, hvorvidt tiltalerejsning bør ske efter stk. 1, 1. eller 2. pkt., afhænger af sagens konkrete omstændigheder.”

2.3. Strafniveauet ved overtrædelser af narkotikaloggivningen

2.3.1. Strafniveauet ved besiddelse til eget forbrug

Rigsadvokaten har som anført i afsnit 2.1. fastsat retningslinjer for de bødepositioner, som forudsættes anvendt af anklagemyndigheden i sager om besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug. Bødepositionerne er udfærdiget på baggrund af det, der er anført i forarbejderne til lov nr. 526 af 6. juni 2007, og er indsat i afsnit 4.3.3. i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande mv. i narkotikasager:

RIGSADVOKATEN

SIDE 8

Liste nr./stofnavn	Stofmængde	1.gangstilmælde	2.gangstilmælde (50 pct.)	3.gangstilmælde og senere (100 pct.)
A 1 Hash	– 9,9 gram	2.000 kr.	3.000 kr.	4.000 kr.
	10 – 49,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	50 – 99,9 gram	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
A 1 Marihuana	– 49,9 gram	2.000 kr.	3.000 kr.	4.000 kr.
	50 – 249,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	250 – 499,9 gram	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
A 1 Hampeplanter	– 99,9 gram	2.000 kr.	3.000 kr.	4.000 kr.
	100 – 249,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	250 – 999,9 gram	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
A 2 Khat	– 999 gram	2.000 kr.	3.000 kr.	4.000 kr.
	1.000 – 4.999 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	5.000 – 9.999 gram	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
A 3 Heroin	– 0,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	1 – 2,9 gram	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	3 – 4,9 gram	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
A 4 LSD	– 9 dosis	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	10 – 19 dosis	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	20 – 49 dosis	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
B 12 Amfetamin	– 0,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	1 – 2,9 gram	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	3 – 4,9 gram	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
B 29 Kokain	– 0,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	1 – 2,9 gram	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	3 – 4,9 gram	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
B 74 Ecstasy	– 3 tabletter	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	4 – 11 tabletter	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	12 – 19 tabletter	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
B 93 Morfinbase og morfinklorid	– 0,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	1 – 2,9 gram	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	3 – 4,9 gram	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
B 93 Morfinpiller	– 9 tabletter	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	10 – 29 tabletter	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	30 – 49 tabletter	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
B 106 Råopium	– 0,9 gram	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	1 – 2,9 gram	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.
	3 – 4,9 gram	8.000 kr.	12.000 kr.	16.000 kr.
Lægemidler bl.a. dobesin, stesolid, metadon, ketogan	– 49 tabletter	3.000 kr.	4.500 kr.	6.000 kr.
	50 – 99 tabletter	6.000 kr.	9.000 kr.	12.000 kr.

2.3.2. Strafniveauet ved overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse

Der er ikke i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 fastsat særlige retningslinjer for anklagemyndighedens straffpåstande i sager, hvor der er tale om overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af euforiserende stoffer. I disse sager tager anklagemyndighedens straffpåstande således udgangspunkt i retspraksis på området. Det gælder også, når der er tale om indførsel, udførsel, forarbejdning mv. med henblik på videreoverdragelse.

RIGSADVOKATEN

Straffen ved overtrædelse af narkotikalogvgivningen fastsættes – som det er tilfældet i andre straffesager – på baggrund af en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder.

SIDE 9

I sager om overtrædelse af narkotikalogvgivningen har navnlig stoffets art betydning for straffastsættelsen, således at de højeste straffe idømmes for de særligt farlige og skadelige stoffer. Det fremgår som anført under afsnit 2.1. af forarbejderne til lov nr. 1054 af 11. december 1996, at heroin, kokain, amfetamin og ecstasy henregnes til de særligt farlige eller skadelige stoffer, mens hash ikke henregnes til denne gruppe stoffer.

Herudover fastsættes straffen under hensyn til mængden af stoffet. I den forbindelse bemærkes, at det af Højesterets praksis vedrørende større mængder stof fremgår, at stoffets lave koncentration i almindelighed ikke har betydning for strafudmålingen i formildende retning, jf. f.eks. U1998.1321/2H (heroinindhold på henholdsvis 19 og 26 pct.), U2001.1709/1H (amfetaminindhold på 1-2 pct.) og U2006.1411H (amfetaminindhold på 1 pct.).

Der er derimod i retspraksis flere eksempler på, at man har anset det for en skærpende omstændighed, hvis narkotikaen har haft en særlig høj renhedsgrad (koncentration), jf. f.eks. U2002.1377Ø (heroinindhold på 94 pct.), U1982.256Ø (kokainindhold på ca. 82 pct.) og TfK2009.314V (”skunk”/cannabis med THC-indhold på ca. 15 pct.).

Endelig fastsættes straffen under hensyn til, om der er tale om grove internationalt prægede forhold, og gerningsmandens rolle i forbindelse med overtrædelsen. En person, der f.eks. har organiseret en indsmugling af narkotiske stoffer, vil således som udgangspunkt blive idømt en strengere straf end en person, der alene har fungeret som kurér.

Som i andre straffesager har tiltaltes personlige forhold også betydning for straffsættelsen, herunder navnlig om den tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet.

2.3.3. Oversigt over straffniveauet ved en række nærmere angivne overtrædelser af narkotikaloggivningen i Danmark

Rigsadvokaten har som anført i afsnit 1 til brug for denne udtalelse foretaget en sammenligning af det svenske og norske straffniveau i sager om overtrædelser af narkotikaloggivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat, med det danske straffniveau i sådanne sager.

RIGSADVOKATEN

SIDE 10

For at muliggøre en sådan sammenligning har Rigsadvokaten indhentet oplysninger om det normale straffniveau i Sverige og Norge ved en række nærmere angivne overtrædelser af narkotikaloggivningen fordelt på forskellige stoftyper og mængder.

Straffen for de pågældende overtrædelser af narkotikaloggivningen vil i Danmark – ved de angivne stoftyper og mængder – efter Rigsadvokatens vurdering baseret på retspraksis mv. normalt blive udmålt i følgende niveauer:

Heroin:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Bøde 6.000 kr.
- Videreoverdragelse af 10 gram: Ca. 3 måneders fængsel
- Videreoverdragelse af 100 gram: Ca. 1 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: Ca. 5 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 2 kilo: Ca. 6-7 års fængsel

Kokain:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Bøde 6.000 kr.
- Videreoverdragelse af 10 gram: Ca. 3 måneders fængsel
- Videreoverdragelse af 100 gram: Ca. 1 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: Ca. 5 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 2 kilo: Ca. 6 års fængsel

Amfetamin:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Bøde 6.000 kr.
- Videreoverdragelse af 10 gram: Ca. 60 dage-3 måneders fængsel
- Videreoverdragelse af 100 gram: Ca. 6-8 måneders fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: Ca. 3 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 2 kilo: Ca. 5 års fængsel

Hash:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Bøde 2.000 kr.
- Besiddelse af 10 gram til eget forbrug: Bøde 3.000 kr.
- Videreoverdragelse af 100 gram: Ca. 14-30 dages fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: Ca. 60 dages fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 10 kilo: Ca. 10 måneders-1 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 100 kilo: Ca. 2 år og 6 måneders fængsel

Det bemærkes, at straffen ved overtrædelser af narkotikaloggivningen – som det er tilfældet i andre straffesager – fastsættes efter en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen. Straffen i en konkret sag om overtrædelse af narkotikaloggivningen vedrørende de pågældende stoftyper og mængder vil således afhængigt af sagens konkrete omstændigheder og gerningsmandens personlige forhold kunne variere i opad- eller nedadgående retning i forhold til de normalstrafniveauer, der er angivet ovenfor.

RIGSADVOKATEN

SIDE 11

I afsnit 6.1.1. sammenlignes det danske normalstrafniveau ved overtrædelser vedrørende de stoftyper og mængder, der er angivet ovenfor, med det normale strafniveau for tilsvarende overtrædelser i Sverige og Norge.

Der er endvidere som bilag til denne udtalelse medtaget en oversigt over oplysningerne om strafniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i de tre lande.

3. Lovgivningen og strafniveauet i sager vedrørende khat

3.1. Fakta om stoffet khat

Stoffet khat udgøres af de friske blade og stængler fra khatplanten, som indeholder de psykoaktive stoffer cathinon og cathin. Planten dyrkes primært omkring Afrikas Horn. Khat indføres til Danmark navnlig via England og Holland, hvor khat lovligt kan besiddes, indføres mv. (Sundhedsstyrelsen (2008): Stoffer, hvordan virker de, og hvordan ser de ud).

Høsten af khat foregår ved, at man beskærer planten for de friske skud. De aktive stoffer i khat mister hurtigt deres effekt. Således er de virksomme stoffer i khat allerede 36 timer efter høsten ved at miste deres virkning, mens khaten 72 timer efter høsten stort set ikke er euforiserende længere. (Klaus Toudahl og Anders Pedersen: Når khat fylder for meget – misbrug i en minoritetsgruppe, ”Stof” nr. 12, 2008).

Som rusmiddel har khat en opkvikkende og stimulerende effekt, som fremkommer efter længere tids tygning (ca. 1½ time). Khat kan ryges eller drikkes som ekstrakt, men

indtages i langt overvejende grad ved tygning. Sundhedsstyrelsen klassificerer khat som moderat afhængighedsskabende. Kendte abstinenssymptomer er angst, rastløshed, nedtrykthed og aggression. Andre bivirkninger inkluderer søvnvanskeligheder, appetitløshed og humørsvingninger (Sundhedsstyrelsen (2008): Stoffer, hvordan virker de, og hvordan ser de ud).

I en af de første trykte landsretsdomme (U1996.1081V) blev det (på baggrund af svensk domspraksis) lagt til grund, at en dagsration udgør ca. 300 gram frisk khat brutto. Af et notat fra Retskemisk Institut ved Københavns Universitet, der blev fremlagt under sagen, fremgik det bl.a., at cathinon har virkning som amfetamin, at stoffets effekt angives at være ca. 1/3 af amfetamins effekt, og at virkningen af 340 kilo frisk khat i en rapport fra Berns Universitet (Gutachten nr. I/93) sidestilles med virkningen af ca. 36 gram amfetamin.

RIGSADVOKATEN

SIDE 12

Sundhedsstyrelsen har i den forbindelse over for Rigsadvokaten oplyst, at omregningen mellem khat og amfetamin er behæftet med usikkerhed, bl.a. fordi khats styrkegrad i høj grad afhænger af, hvor friskt det er, men at styrelsen finder vurderingen fra Berns Universitet rimelig. Sundhedsstyrelsen oplyser i den forbindelse, at den usikkerhed, der er ved en sammenligning, taler for, at en døgndosis sættes til ca. 1 kilo khat.

Af rapporten ”Brug af khat blandt personer med somalisk baggrund i Danmark - en undersøgelse af omfang og holdning”, der blev udgivet af Sundhedsstyrelsen i 2009, fremgår det, at khat er, hvad flere kalder et ”kulturstof”, dvs. særligt knyttet til og hovedsageligt brugt af den somaliske gruppe i Danmark. I undersøgelsen spurgte man deltagerne om deres kendskab til khatbrugere i andre etniske grupper for at få en indikation af, om khat er begrænset til de somaliske grupper i Danmark. Af rapporten fremgår, at besvarelserne helt overvejende viste, at der ikke var mange af deltagerne, der kendte khatbrugere blandt andre etniske grupper.

3.2. Lovgivningen og straffniveauet i sager vedrørende khat

Khat (Catha Edulis) blev ved ændringsbekendtgørelse nr. 698 af 31. august 1993 tilføjet liste A til bekendtgørelsen om euforiserende stoffer. Khat må således ikke findes i Danmark, medmindre Lægemiddelstyrelsen under ganske særlige omstændigheder og på nærmere fastsatte vilkår meddeler tilladelse dertil, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Herudover er ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af stoffet forbudt, jf. § 2, stk. 3.

Ulovlig besiddelse mv. af khat straffes efter § 3 i lov om euforiserende stoffer og – såfremt betingelserne herfor opfyldt – efter straffelovens § 191.

3.2.1. Strafniveauet ved besiddelse af khat til eget forbrug

Ved brev af 11. oktober 2006 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om et oplæg til, hvordan der kunne gennemføres en markant skærpelse af bødeniveauet i sager om besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug.

Rigsadvokaten udarbejdede herefter i samarbejde med repræsentanter for politi og anklagemyndighed en redegørelse om forhøjelse af bøderne i disse sager.

I redegørelsen anføres i relation til strafpåstandene ved besiddelse af khat til eget forbrug bl.a., at der ikke tidligere har eksisteret retningslinjer for strafpåstandene for besiddelse af khat, men at det, da khat nu forekommer i stort omfang i visse kredse, findes hensigtsmæssigt som noget nyt også at fastsætte retningslinjer for bøderne for besiddelse af dette stof.

RIGSADVOKATEN

SIDE 13

Herefter anføres følgende:

”For så vidt angår khat foreslås det [...], at der fastsættes bødepositioner på 2.000 kr., 3.000 kr. og 5.000 kr., således at bøden for besiddelse op til 1.000 gram fastsættes til 2.000 kr., bøden for besiddelse mellem 1.000 og 5.000 gram fastsættes til 3.000 kr., og at den højeste bøde på 5.000 kr. gælder for besiddelse af mængder indtil 10.000 gram. Der er herved taget udgangspunkt i de bødetakster, der har været anvendt hos Politimesteren i Århus, og som er forhøjet efter samme principper, som er anvendt ovenfor vedrørende hash mv. Der er endvidere taget hensyn til, at khats euforiserende virkning er betydelig mindre end virkningen af hash.”

Redegørelsen blev sendt til Justitsministeriet i december 2006, og Justitsministeriet fremsatte herefter et lovforslag, som blev vedtaget som lov nr. 526 af 6. juni 2007 (Højere bøder i narkosager), jf. afsnit 2.1. ovenfor.

Som anført i afsnit 2.1. fremgår det af forarbejderne til loven (lovforslag L 201 A, Folketingsåret 2006-07, de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.5.1), at Justitsministeriet tilsluttede sig de forslag til bødepåstande, der var indeholdt i Rigsadvokatens redegørelse, og at det med lovforslaget blev forudsat, at bøderne for besiddelse af euforiserende stoffer fremover ville blive fastsat i overensstemmelse med Rigsadvokatens udkast til nye bødetakster.

Bødetaksterne er nu indarbejdet i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande mv. i narkotikasager.

Det fremgår således af meddelelsens afsnit 4.3.3. om anklagemyndighedens bødepåstande ved besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug, at der ved besiddelse af khat i mængder op til 999 gram skal nedlægges påstand om en bøde på 2.000 kr. i før-

stegangstilfælde, 3.000 kr. i andengangstilfælde og 4.000 kr. i tredjegangstilfælde og senere tilfælde.

Ved besiddelse af khat i mængder fra 1.000 til 4.999 gram er bødepåstanden 3.000 kr. i førstegangstilfælde, 4.500 kr. i andengangstilfælde og 6.000 kr. i tredjegangstilfælde og senere tilfælde.

Endelig fremgår det, at bødepåstanden ved besiddelse af khat i mængder fra 5.000 gram til 9.999 gram i førstegangstilfælde er 5.000 kr., i andengangstilfælde 7.500 kr. og i tredjegangstilfælde og senere tilfælde 10.000 kr.

RIGSADVOKATEN

SIDE 14

3.2.2. Strafniveauet ved overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse mv. af khat

Det fremgår af afsnit 4.3.3. i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006, at sagen, hvis en person findes i besiddelse af mere end 10 kilo khat, som udgangspunkt skal afgøres med frihedsstraf, selvom det ikke konkret kan bevises, at der har været tale om besiddelse med henblik på videreoverdragelse.

Herudover fremgår det af meddelelsen (afsnit 4.4.), at overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af euforiserende stoffer uanset stofmængden som udgangspunkt skal straffes med en frihedsstraf.

Meddelelsen indeholder ikke nærmere retningslinjer for anklagemyndighedens strafpåstande i sager om overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af khat, ligesom meddelelsen ikke indeholder retningslinjer for, hvornår der i sager vedrørende khat skal rejses tiltale efter straffelovens § 191.

Der foreligger ikke højesteretsafgørelser vedrørende khat, og strafniveauet i sager vedrørende khat er således indtil videre navnlig fastlagt ved landsretspraksis.

3.2.2.1. Landsretspraksis i sager vedrørende khat

Med henblik på at belyse strafniveauet i Danmark ved overdragelse og besiddelse med henblik på videreoverdragelse af khat har Rigsadvokaten foretaget en gennemgang af trykt landsretspraksis siden 1993, hvor stoffet blev tilføjet liste A i bekendtgørelsen om euforiserende stoffer.

Gennemgangen omfatter i alt 16 trykte landsretsdomme i sager vedrørende khat. Dommene er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen, Tidsskrift for Kriminalret eller Systematisk oversigt over domme i kriminelle sager.

En af de første trykte landsretsdomme, der vedrører khat, er en Vestre Landsrets dom af 7. maj 1996 (U1996.1081V). Sagen vedrørte besiddelse af 9,8 kilo khat, og der blev under sagen fremlagt et notat af 9. december 1993 fra Retskemisk Institut, Københavns Universitet, til Narkoinformationen.

Af notatet fremgik det bl.a., at khat består af blade eller korte topskud fra Chata Edulis, og at den centralstimulerende virkning skyldes tilstedeværelsen af phenylporpylamin, særlig cathinon, men også i mindre grad af cathin. Det fremgik endvidere, at cathinon har virkning som amfetamin, og at stoffets effekt angives at være ca. 1/3 af amfetamins effekt. Herudover fremgik det, at en dagsration efter svensk domspraksis regnes til ca. 300 gram frisk khat brutto, og at virkningen af 340 kilo frisk khat i en rapport fra Berns Universitet (Gutachten nr. I/93) sidestilles med virkningen af ca. 36 gram amfetamin.

RIGSADVOKATEN

SIDE 15

Af rapporten fra Berns Universitet fremgik det endvidere, at khats afhængighedspotentiale vurderes som moderat, at kronisk khatforbrug fører til en moderat psykisk, men ikke fysisk afhængighed, og at akutte overdoseringer efter khatindtagelse ikke er kendte, ikke mindst på grund af den selvbegrænsende anvendelsesmåde og khatbladernes størrelse.

Landsretten lagde på grundlag af den fremlagte erklæring til grund, at den transporterede mængde khat svarede til ca. 30 dagsrationer, og fandt det på denne baggrund ubetænkeligt at lægge til grund, at de 9,8 kilo khat var bestemt til udbredelse til en større kreds. Under hensyn hertil fandtes straffen uanset stoffets begrænsede euforiserende virkning at burde fastsættes som en ubetinget fængselsstraf. Straffen blev fastsat til hæfte i 7 dage.

Herudover kan nævnes Vestre Landsrets dom af 4. august 1998 (U1998.1581V), der vedrørte indførsel af ikke under 1.500 kilo khat. Der blev under denne sag fremlagt en erklæring af 7. december 1993 fra Retskemisk Afdeling, Aarhus Universitet, hvoraf det bl.a. fremgik, at cathinon, der er det væsentligste euforiserende stof i khatplanter, er kemisk ustabil og ved opbevaring og tørring nedbrydes til cathin, hvis euforiserende virkning er lagt mindre.

Anklagemyndigheden nedlagde under sagen påstand om, at den tiltalte burde idømmes en straf svarende til den, der ville blive idømt for det kvantum amfetamin, som den indførte khat kunne omregnes til.

Landsretten fandt imidlertid, at der ved straffastsættelsen måtte tages hensyn til stoffets karakter, herunder det hurtige tab af den euforiserende virkning og – som det måtte antages – den forholdsvis afgrænsede brugerreds. Bl.a. af disse grunde fandt landsretten, at der ved strafudmålingen for indførsel og videresalg af khat ikke uden videre

bør tages udgangspunkt i en direkte omregning af indholdet af euforiserende stof i khat til et tilsvarende kvantum amfetamin eller lignende særligt farligt stof. Landsretten fastsatte herefter straffen til fængsel i 8 måneder.

Det blev således ved de to landsretsdomme lagt til grund, at en dagsration khat udgør ca. 300 gram, og at der på grund af stoffets særlige karakter – herunder den forholdsvis afgrænsede brugerkreds og stoffets hurtige tab af euforiserende virkning – ikke bør ske en direkte omregning af indholdet af euforiserende stof til et tilsvarende kvantum amfetamin.

RIGSADVOKATEN

SIDE 16

Herudover må det på baggrund af Rigsadvokatens gennemgang af trykt retspraksis antages, at straffen for overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af omkring 10 kilo khat som udgangspunkt er fængsel i 7 dage. Der kan i den forbindelse henvises til den ovennævnte Vestre Landsrets dom af 7. maj 1996 (U1996.1081V), hvor tiltalte blev idømt 7 dages hæfte for at have besiddet ca. 9,8 kilo khat med henblik på videreoverdragelse. Der kan endvidere henvises til TfK2010.808Ø, hvor tiltalte blev idømt 7 dages fængsel for i forening med en anden at have besiddet 13,8 kilo khat med henblik på videresalg. Tiltalte var straffet flere gange tidligere med bøder for besiddelse af khat.

Overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse/indsmugling af mellem 60 og 100 kilo khat synes som udgangspunkt at blive straffet med omkring 30 dages fængsel. Et eksempel herpå er Vestre Landsrets dom af 8. maj 2001 (TfK2001.492V), hvor en tiltalt blev idømt 30 dages fængsel for at have indsmuglet ca. 60 kilo khat til Danmark og for at have besiddet ca. 60 gram khat på sin bopæl. Andre eksempler er landsretsdommene gengivet i UfR1997.964V (ca. 61 kilo), TfK2005.53V (ca. 77 kilo), TfK2000.143V (ca. 88 kilo) og TfK2001.683V (ca. 89 kilo).

For så vidt angår overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse/indsmugling af omkring 200 - 350 kilo khat ligger straffene i niveauet 60 dages til 3 måneders fængsel. Således fastsatte Østre Landsret i en dom af 11. august 2008 (TfK2008.752Ø) straffen for besiddelse af ca. 239 kilo khat med henblik på videreoverdragelse til 60 dages fængsel. I anden sag blev en ud af to tiltalte ved Vestre Landsrets dom af 12. august 2008 (TfK2008.759V) idømt 3 måneders fængsel for i forlængelse af en gennemført indsmugling til Danmark at have været i besiddelse af ca. 250 kilo khat i bilen. Straffen for den anden tiltalte blev fastsat til fængsel i 4 måneder, idet en tysk dom for ligeartet kriminalitet blev tillagt gentagelsesvirkning. Endelig blev tiltalte i en Vestre Landsrets dom af 17. juni 1998 gengivet i Systematisk oversigt over domme i kriminelle sager 1996-1998, s. 354, idømt 3 måneders fængsel for indsmugling og forsøg på indsmugling af i alt ca. 335 kilo khat.

I relation til straffniveauet ved større mængder khat samt afgrænsningen mellem lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191 kan nævnes Vestre Landsrets dom af 27. januar 2009 (TfK2009.267V), hvor den tiltalte blev idømt 7 måneders fængsel for i forening med tre andre at have indsmuglet ca. 720 kilo khat fra Tyskland til Danmark. Der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, men byretten henførte forholdet under lov om euforiserende stoffer under henvisning til, at der hverken i lovgivning, retspraksis eller i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 var sikre holdepunkter for, at 720 kilo khat skal henføres til straffelovens § 191. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse.

RIGSADVOKATEN

Herudover kan nævnes Vestre Landsrets dom af 4. august 1998 (U1998.1581V), der er refereret ovenfor. Der var som nævnt tale om indsmugling og videreoverdragelse af ikke under 1.500 kilo khat, og den tiltalte, der indtog en central position ved indførelsen og den videre distribution af stoffet, blev af landsretten idømt 8 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1. Endelig kan nævnes en dom af 13. april 1999 (U1999.1287Ø), hvor Østre Landsret fastsatte straffen for salg af ca. 2.000 kilo khat og indførsel og forsøg på indførsel af i alt 136 kilo khat til fængsel i 10 måneder, jf. til dels straffelovens § 191.

SIDE 17

3.2.3. Oversigt over straffniveauet ved en række nærmere angivne overtrædelser vedrørende khat

Rigsadvokaten har som anført i afsnit 1 til brug for denne udtalelse foretaget en sammenligning af det svenske og norske straffniveau i sager om overtrædelser af narkotikalovgivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat, med det danske straffniveau i sådanne sager.

For at muliggøre en sådan sammenligning har Rigsadvokaten indhentet oplysninger om det normale straffniveau i Sverige og Norge ved overtrædelser vedrørende khat i en række nærmere angivne mængder.

I relation til det danske straffniveau ved overtrædelser vedrørende khat i de pågældende mængder bemærkes, at Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 som anført i afsnit 3.2.2. for så vidt angår khat alene indeholder retningslinjer for anklagemyndighedens strafpåstande i sager vedrørende besiddelse til eget forbrug.

På den baggrund, og da trykt retspraksis i sager om overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse/indsmugling af khat er forholdsvis sparsom, er grundlaget for at angive, hvad der i Danmark må anses for normalstraffniveauet ved de pågældende overtrædelser vedrørende khat forholdsvis spinkelt.

Med det forbehold, at en angivelse af det normale strafniveau vedrørende de pågældende mængder khat således vil være behæftet med nogen usikkerhed, må straffen for overtrædelser vedrørende khat i de angivne mængder efter Rigsadvokatens vurdering antages normalt at blive udmålt i følgende niveauer:

- Besiddelse af 1 kilo til eget forbrug: Bøde 3.000 kr.
- Indførsel/videreoverdragelse af 10 kilo: ca. 7 dages fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 50 kilo: ca. 30 dages fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 100 kilo: 30-60 dages fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 500 kilo: 4-6 måneders fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 1.000 kilo: 7-8 måneders fængsel

RIGSADVOKATEN

SIDE 18

I afsnit 6.2.3. nedenfor sammenlignes det danske strafniveau ved overtrædelser vedrørende khat i de angivne mængder med strafniveauet for tilsvarende overtrædelser i Sverige og Norge.

Der er endvidere som bilag til denne udtalelse medtaget en oversigt over oplysningerne om strafniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i de tre lande.

4. Narkotikaloggivningen og strafniveauet i Sverige

Som anført i afsnit 1 har Rigsadvokaten til brug for denne udtalelse foretaget en sammenligning af det svenske og det norske strafniveau i sager om overtrædelser af narkotikaloggivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat, med det danske strafniveau i sådanne sager.

Rigsadvokaten har på denne baggrund anmodet den svenske Riksåklagar om oplysninger om narkotikaloggivningen i Sverige samt om strafniveauet ved udvalgte overtrædelser af narkotikaloggivningen i Sverige. Rigsadvokaten har endvidere anmodet Riksåklagaren om oplysninger om baggrunden for straffastsættelsen i sager om khat.

4.1. Narkotikaloggivningen i Sverige

Den svenske Riksåklagar har videresendt anmodningen til Utveklingscentrum Stockholm, der oplyser, at alle narkotikaklassificerede præparater i Sverige bedømmes efter "Narkotikastrafflagen" (1968:64). I de tilfælde, hvor der er tale om narkotikasmugling, henføres sagen dog under § 6 i "Smugglingslagen" (2000:1225).

Strafferammerne er ens i de to love, og normalstrafferammen, der anvendes ved "brott av mellemgraden/normalt brott", angives at være fængsel indtil 3 år, mens mindre grove overtrædelser, "ringa brott", straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Endelig er strafferammen for grove narkotikaforbrydelser, ”grovt brott”, fængsel i mindst 2 og højst 10 år.

I en rapport udfærdiget af den svenske anklagemyndighed (Utvecklingscentrum Stockholm) ”Narkotika – Farlighetsbedömning av narkotikapreparat – Rekommendationer för straffvärdebedömning” (RättsPM 2009:1), der udkom 5. januar 2010, er der for hver stoftype angivet anbefalinger vedrørende afgrænsningen mellem de tre kategorier.

Til kategorien ”ringa brott” henhører amfetamin i mængder indtil 5 gram, heroin i mængder indtil 0,05 gram, kokain i mængder indtil 0,6 gram, hash (cannabis) i mængder indtil 50 gram og khat i mængder indtil 2 kilo.

RIGSADVOKATEN

SIDE 19

For så vidt angår ”normalt brott” angives mængderne til 5-250 gram for amfetamin, 0,05-25 gram for heroin, 0,6-50 gram for kokain, 50 gram-2,5 kilo for hash (cannabis) og 2-200 kilo for khat.

Endelig er der tale om ”grovt brott” ved mindst 250 gram amfetamin, 25 gram heroin, 50 gram kokain, 2,5 kilo hash (cannabis) og 200 kilo khat.

Herudover oplyses det, at mængden af narkotika efter retspraksis i de fleste tilfælde har en stor betydning ved straffastsættelsen, uanset hvorledes gerningsmanden har befattet sig med stoffet.

I den ovennævnte rapport anføres på s. 17 bl.a., at der også skal lægges vægt på et narkotikapræparats farlighed, og at det i den forbindelse har betydning, om præparatet er stærkt vanedannende, såsom heroin, eller er livsfarligt.

Samme sted fremgår det, at farligheden fastlægges efter en række grundlæggende kriterier, bl.a. afhængighedsrisiko, toksitet (giftighed), risiko for fysiske eller psykiske sygdomme eller skader, risiko for voldelig adfærd, virkningen af små doser, svære abstinensreaktioner og risiko for personlighedsændringer.

Om mængdebegrebet anføres på s. 23 i rapporten, at begrebet dels omfatter fysisk mængde (vægt i gram eller kilo), dels antallet af rusfremkaldende doser. Mængden af narkotika beregnes ud fra det færdige produkts bruttovægt eller antallet af misbrugsdoser (tabletter, trips osv.) uden hensyntagen til stoffets koncentration.

Det anføres i den forbindelse, at renhedsgraden/koncentrationen af narkotika som regel ikke har nogen betydning, medmindre der er tale om særlig høj eller lav koncentration.

Endelig anføres det, at begrebet ”rusfremkaldende dosis” (misbrugsdosis) omfatter den dosis, som hos en ikke tilvænnet person fremkalder en mærkbar rus i form af en tydelig forandring af sindstilstanden.

I rapporten anføres på s. 21 en række andre kriterier, der tillægges betydning ved vurderingen af et præparats farlighed. Det drejer sig bl.a. om risikoen for hurtig og stor udspreddning af stoffet, navnlig blandt unge. Et præparat, som har egenskaber, der gør det særligt attraktivt blandt unge, skal således anses for særligt farligt.

Utvecklingscentrum Stockholm har i øvrigt oplyst, at der er fremsat et lovforslag, der bl.a. tager sigte på effektivisering af behandlingen af sager vedrørende narkotika og dopingmidler. Lovforslaget indeholder efter det oplyste endvidere forslag til straffeskærpelser ved lovovertrædelser vedrørende dopingmidler, men ikke ved overtrædelser vedrørende narkotika.

RIGSADVOKATEN

SIDE 20

4.2. Strafniveauet ved udvalgte overtrædelser af narkotikaloggivningen i Sverige

Som anført ovenfor har Rigsadvokaten til brug for en sammenligning af det danske og det svenske straffniveau anmodet den svenske Riksåklagar om oplysninger om det normale straffniveau for en række overtrædelser af narkotikaloggivningen i Sverige.

Utvecklingscentrum Stockholm har i den forbindelse oplyst, at straffen for overtrædelser af narkotikaloggivningen i Sverige – ved de angivne stoftyper og mængder – normalt vil blive udmålt i følgende niveauer:

Heroin:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: 3 måneders fængsel
- Videreoverdragelse af 10 gram: 1 års fængsel
- Videreoverdragelse af 100 gram: 4-5 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: 9-10 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 2 kilo: 10 års fængsel

Kokain:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: 1 måneds fængsel
- Videreoverdragelse af 10 gram: 7 måneders fængsel
- Videreoverdragelse af 100 gram: 3 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: 7-8 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 2 kilo: 9-10 års fængsel

Amfetamin:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: 70 dagbøder
- Videreoverdragelse af 10 gram: 2 måneders fængsel

- Videreoverdragelse af 100 gram: 1 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo: 4-5 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 2 kilo: 5-6 års fængsel

Hash:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: 30 dagbøder
- Besiddelse af 10 gram til eget forbrug: 60 dagbøder
- Videreoverdragelse af 100 gram: 2 måneders fængsel
- Videreoverdragelse af 1 kilo: 1 års fængsel
- Videreoverdragelse af 10 kilo: 4-5 års fængsel
- Indsmugling/videreoverdragelse af 100 kilo: 9-10 års fængsel

RIGSADVOKATEN

SIDE 21

I afsnit 6.1.1. sammenlignes det svenske straffniveau ved overtrædelser vedrørende de stoftyper og mængder, der er angivet ovenfor, med straffniveauet for tilsvarende overtrædelser i Danmark og Norge.

Der er endvidere som bilag til denne udtalelse medtaget en oversigt over oplysningerne om straffniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i de tre lande.

4.3. Straffniveauet i sager vedrørende khat i Sverige

Utvecklingscentrum Stockholm henviser i relation til straffniveauet i sager vedrørende khat til den rapport, der er nævnt i afsnit 4.1.

For så vidt angår khat anføres det på s. 90 i rapporten, at man tidligere anslog en dagsdosis for en misbruger til at udgøre 150-300 gram blade og fine grene. På s. 156 henvises der bl.a. til en tidligere dom (NJA 2001 s. 86), hvor denne mængde angives at være dagsdosis for en khat-misbruger.

I rapporten anføres det endvidere, at man på baggrund af nye oplysninger nu anslår en misbrugsdosis af khat til at udgøre 25 gram. Herefter anføres det, at dette forhold vil kunne komme til at ændre straffniveauet fremover, da man i svensk retspraksis hidtil har taget hensyn til den mængde khat, en misbruger konsumerer på en dag, og ikke misbrugsdosis, som er den mængde, der anvendes i relation til andet narkotika, og som angår den euforiserende virkning hos en ikke tilvænnet person jf. ovenfor i afsnit 4.1.

Utvecklingscentrum Stockholm oplyser endvidere, at det hidtidige straffniveau ved overtrædelser vedrørende khat i de pågældende mængder er følgende:

- Besiddelse af 1 kilo til eget forbrug: 80 dagbøder
- Indførsel/videreoverdragelse af 10 kilo: 2-3 måneders fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 50 kilo: 8-9 måneders fængsel

- Indførsel/videreoverdragelse af 100 kilo: 1-1½ års fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 500 kilo: 4-5 års fængsel
- Indførsel/videreoverdragelse af 1.000 kilo: 10 års fængsel

Herudover fremgår det af rapporten s. 156, at den anbefalede undergrænse for ”normalt brott” har varieret mellem to og fire kilo, og at grænsen ikke bør sættes højere, da selv den mest entusiastiske misbruger ikke kan forbruge mere end to kilo, inden planterne bliver ”oaptitlig”. Det fremgår endvidere, at det ved besiddelse af mængder ud over to-fire kilo derfor kan lægges til grund, at der er videreoverdragelseshensigt.

RIGSADVOKATEN

I afsnit 6.2.3. nedenfor sammenlignes det svenske straffniveau ved overtrædelser vedrørende khat i de angivne mængder med straffniveauet for tilsvarende overtrædelser i Danmark og Norge.

SIDE 22

Der er endvidere som bilag til denne udtalelse medtaget en oversigt over oplysningerne om straffniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i de tre lande.

5. Narkotikaloggivningen og straffniveauet i Norge

Som anført i afsnit 1 har Rigsadvokaten til brug for denne udtalelse foretaget en sammenligning af det svenske og det norske straffniveau i sager om overtrædelser af narkotikaloggivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat, med det danske straffniveau i sådanne sager.

Rigsadvokaten har på denne baggrund anmodet Riksadvokaten i Norge om oplysninger om den norske narkotikaloggivning samt straffniveauet ved udvalgte overtrædelser af narkotikaloggivningen i Norge. Rigsadvokaten har endvidere anmodet Riksadvokaten om oplysninger om baggrunden for straffastsættelsen i sager om khat.

5.1. Narkotikaloggivningen i Norge

Riksadvokaten i Norge oplyser om den norske narkotikaloggivning, at forbrug eller besiddelse i forbindelse med eget forbrug af små mængder narkotika straffes efter lægemiddelloven med bøde og/eller fængsel indtil 3 måneder.

Efter den norske straffelovs § 162 straffes ulovlig tilvirkning, indførsel, udførsel, erhvervelse, opbevaring, forsendelse eller overdragelse af narkotika (narkotikaforbrydelser).

Efter den norske straffelovs § 162, 1. led, straffes mindre grove overtrædelser med bøde eller fængsel indtil 2 år, mens grove overtrædelser straffes med fængsel indtil 10 år,

jf. § 162, 2. led. Ved vurderingen af, om en overtrædelse er grov, skal der efter det oplyste lægges vægt på, hvilket stof der er tale om, kvantum og overtrædelsens karakter.

Efter § 162, 3. led, er strafferammen fængsel i 3 til 15 år, såfremt der er tale om et meget betydeligt kvantum, og straffen kan stige til fængsel i 21 år under særdeles skærpende omstændigheder.

Herudover har den norske Riksadvokat oplyst, at grænsen mellem 1. og 2. led i § 162 for heroin er ca. 15 gram, for kokain og amfetamin ca. 50 gram, for hash ca. 1 kilo og for khat ca. 500 kilo.

RIGSADVOKATEN

Grænsen mellem 2. og 3. led i § 162 er for heroins vedkommende ca. 750-800 gram. For så vidt angår kokain og amfetamin er grænsen ca. 3 kilo, mens grænsen for hash er 75-100 kilo. For så vidt angår khat oplyser den norske Riksadvokat, at det er usikkert, hvor grænsen går, da domstolene endnu ikke er blevet forelagt sager vedrørende et meget stort kvantum.

SIDE 23

Herudover oplyser den norske Riksadvokat, at de momenter, der generelt spiller ind ved strafudmålingen i narkotikasager er: Stoftypen (faregrad), kvantum (vægt, renhed), spredningsfare, den tiltaltes rolle i forbindelse med lovovertrædelsen og motivet for lovovertrædelsen (f.eks. økonomisk vinding eller finansiering af eget misbrug).

Overtrædelser vedrørende heroin og andre pulverstoffer straffes strengere end overtrædelser vedrørende hash eller khat. Indførsel og salg straffes ligeledes strengere end f.eks. opbevaring. Herudover har tiltaltes rolle i forbindelse med lovovertrædelsen stor betydning for strafudmålingen. Der lægges således vægt på, om den pågældende er hovedmand eller medvirker f.eks. som kurer eller spiller en anden mindre central rolle.

Endelig er bl.a. den tiltaltes tidligere straffe, samarbejde med politiet, tilståelse og anden bistand til sagens opklaring, lang sagsbehandlingstid, den tiltaltes alder, eventuelle sygdomme og langvarig varetægtsfængsling forud for dommen efter det oplyste momenter, der har betydning for strafudmålingen i narkotikasager i Norge.

5.2. Strafniveauet ved udvalgte overtrædelser af narkotikaloggivningen i Norge

Som anført ovenfor har Rigsadvokaten til brug for en sammenligning af det danske og det norske strafniveau anmodet den norske Riksadvokat om oplysninger om det normale strafniveau for en række overtrædelser af narkotikaloggivningen i Norge.

Den norske Riksadvokat har i den forbindelse oplyst, at straffen for overtrædelser af narkotikaloggivningen i Norge – ved de angivne stoftyper og mængder – normalt vil blive udmålt i følgende niveauer:

Heroin:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Ca. 21-30 dages fængsel
- Overdragelse af 10 gram: 1 års fængsel
- Overdragelse af 100 gram: 3-4 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 1 kilo: Ca. 6 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 2 kilo: Ca. 10 års fængsel

Kokain:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Ca. 14 dages fængsel
- Overdragelse af 10 gram: 45-60 dages fængsel
- Overdragelse af 100 gram: Under 1 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 1 kilo: Ca. 3 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 2 kilo: Ca. 4-5 års fængsel

RIGSADVOKATEN

SIDE 24

Amfetamin:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Ca. 14 dages fængsel
- Overdragelse af 10 gram: 45-60 dages fængsel
- Overdragelse af 100 gram: Under 1 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 1 kilo: Ca. 3 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 2 kilo: Ca. 4-5 års fængsel

Hash:

- Besiddelse af 1 gram til eget forbrug: Bøde (bødeniveauet i Oslo politidistrikt er 2.000 kr.)
- Besiddelse af 10 gram til eget forbrug: Bøde (bødeniveauet i Oslo politidistrikt er 6.000 kr.)
- Overdragelse af 100 gram: 30-45 dages fængsel, evt. som kombinationsdom eller samfundstjeneste.
- Overdragelse af 1 kilo: 6-8 måneders fængsel
- Overdragelse af 10 kilo: Ca. 3 års fængsel
- Indførsel/overdragelse af 100 kilo: Ca. 6-7 års fængsel

I afsnit 6.1.1. sammenlignes det norske straffniveau ved overtrædelser vedrørende de stoftyper og mængder, der er angivet ovenfor, med straffniveauet for tilsvarende overtrædelser i Danmark og Sverige.

Der er endvidere som bilag til denne udtalelse medtaget en oversigt over oplysningerne om straffniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i de tre lande.

5.3. Strafniveauet i sager vedrørende khat i Norge

Den norske Riksadvokat oplyser om baggrunden for straffniveauet for overtrædelser vedrørende khat, at den norske Høyesterett to gange har taget stilling til straffniveauet i disse sager.

Den første dom blev afsagt den 31. oktober 1994 (HR-1994-157-B / Rt-1994-1332) og omhandlede en 42-årig ustraffet mand, der indtog en central rolle ved indførelsen af ikke under 200 kilo khat fra England til Norge. Straffen blev fastsat efter den norske straffelovs § 162, 1. led, og udmålt til 5 måneders fængsel.

RIGSADVOKATEN

SIDE 25

Den norske Høyesterett lagde ved straffastsættelsen bl.a. vægt på, at der kræves store mængder af khat for at opnå en rus, at khat er meget let fordærveligt, og at der ikke kan opnås en stærk rus. På den baggrund anførtes det, at det var vanskeligt at se muligheder for de helt store fortjenester ved indsmugling og overdragelse af khat i Norge, idet der kræves hurtig transport, og idet der ikke kan medbringes store mængder i en transport. Under henvisning hertil anførte den norske Høyesterett, at det ved straffastsættelsen må tillægges betydning, at faren ved khat må anses for relativ beskeden i forhold til andre narkotiske stoffer. Høyesterett tog ikke stilling til, om khat skulle sammenlignes med hash (som anført af forsvareren) eller med amfetamin (som anført af anklageren).

Den anden Høyesteretts dom vedrørende khat blev afsagt den 27. august 2004 (HR-2004-1448-A / Rt-2004-1280). I denne sag var der tale om indsmugling og videreoverdragelse af 600 kilo khat, der blev transporteret med fly fra Kenya via Amsterdam til Norge. Forholdet blev betragtet som en grov narkotikaforbrydelse efter den norske straffelovs § 162, 2. led, og straffen blev fastsat til 7 måneders fængsel. Ved vurderingen af, om der var tale om en grov narkotikaforbrydelse, lagde Høyesterett særligt vægt på tre momenter: Stoffets type, kvantum og karakteren af det begåede forhold. Med hensyn til stoffets type henviste Høyesterett bl.a. til en fremlagt sagkyndig udtalelse, der også blev anvendt i ovennævnte sag fra 1994, hvoraf det fremgik, at rusvirkningen af khat kan sammenlignes med virkningen af amfetamin. Vedrørende mængden lagde Høyesterett til grund, at en misbrugsdosis er ca. 250 gram, således at sagens ca. 600 kilo udgjorde omkring 2.400 doser. Endelig lagde Høyesterett til grund, at forholdet havde professionel karakter. Høyesterett fandt ikke med udgangspunkt i strafudmålingen i 1994-dommen, at straffen på fængsel 7 måneder var for streng, og stadfæstede dommen.

Herudover oplyser Riksadvokaten, at det normale straffniveau ved overtrædelser vedrørende khat i de pågældende mængder er følgende:

- Besiddelse af 1 kilo til eget forbrug: Bøde (bødeniveauet i Oslo politidistrikt er 2.000 kr.)
- Indførsel/overdragelse af 10 kilo: Ca. 14 dages fængsel
- Indførsel/overdragelse af 50-100 kilo: Ca. 21-30 dages fængsel
- Indførsel/overdragelse af 500-1.000 kilo: Ca. 6-10 måneders fængsel

I afsnit 6.2.3. nedenfor sammenlignes det norske straffniveau ved overtrædelser vedrørende khat i de angivne mængder med straffniveauet for tilsvarende overtrædelser i Danmark og Sverige.

RIGSADVOKATEN

Der er endvidere som bilag til denne udtalelse medtaget en oversigt over oplysningerne om straffniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i de tre lande.

SIDE 26

Det bemærkes, at den norske Rigsadvokat har oplyst, at man i Norge i øjeblikket overvejer, om anklagemyndighedens retningslinjer for straffpåstandene i sager om indførsel og videreoverdragelse af khat bør skærpes.

6. Rigsadvokatens bemærkninger

I dette afsnit sammenfattes de forudgående afsnit vedrørende narkotikaloggivningen og straffniveauet ved overtrædelser af narkotikaloggivningen, herunder vedrørende khat, ligesom reglerne og straffniveauet i henholdsvis Danmark, Sverige og Norge sammenlignes. Endelig redegøres der for Rigsadvokatens overvejelser om, hvorvidt det nuværende straffniveau i sager vedrørende khat må anses for passende, eller om der er grundlag for skærper på området.

6.1. Narkotikaloggivningen og det generelle straffniveau ved narkotikalogovertrædelser

Ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning eller besiddelse af euforiserende stoffer straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. lov om euforiserende stoffer. Det fremgår af bekendtgørelsen om euforiserende stoffer, som er udstedt i medfør af loven, hvilke stoffer der er omfattet af loven.

Såfremt en overdragelse af euforiserende stoffer sker til et større antal personer, mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpende omstændigheder, kan forholdet endvidere være omfattet af straffelovens § 191 om grov narkotikakriminalitet, der har en strafferamme på fængsel indtil 10 år og i særlige tilfælde indtil 16 år, jf. afsnit 2.1. og 2.2. ovenfor om narkotikaloggivningen i Danmark.

Efter retspraksis har det afgørende betydning for straffastsættelsen ved overtrædelser af narkotikaloggivningen, om der er tale om besiddelse af euforiserende stoffer til eget

forbrug, eller om der er tale om overdragelse/besiddelse med henblik på videreoverdragelse til andre personer.

Mængden af det pågældende stof har ligeledes stor betydning for straffastsættelsen, mens stoffets koncentration i almindelighed ikke har betydning, jf. dog afsnit 2.3.2. ovenfor om tilfælde med særlig høj koncentration.

Herudover har stoffets art betydning for straffastsættelsen, således at de højeste straffe idømmes for særligt farlige og skadelige stoffer som heroin, kokain, amfetamin og ecstasy.

RIGSADVOKATEN

Endelig afspejles det i straffniveauet, hvis der er tale om grove internationalt prægede forhold, ligesom gerningsmandens rolle i forbindelse med overtrædelsen har betydning for straffastsættelsen. En person, der har organiseret en indsmugling af narkotika, vil således som udgangspunkt blive idømt en strengere straf end en person, der alene har fungeret som kurér.

SIDE 27

Straffen fastsættes – som det er tilfældet i andre straffesager – på baggrund af en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen, hvor også tiltaltes personlige forhold og eventuelle forstraffe tillægges vægt i forbindelse med straffastsættelsen.

I afsnit 2.3.3. ovenfor angives på baggrund af en gennemgang af trykt retspraksis det normale straffniveau ved en række nærmere angivne overtrædelser af narkotikaloggivningen i Danmark fordelt på forskellige stoftyper og mængder.

Som det fremgår af oversigten, straffes overtrædelser vedrørende en bestemt mængde heroin og kokain hårdere end overtrædelser vedrørende en tilsvarende mængde amfetamin og hash. F.eks. straffes indsmugling/videreoverdragelse af 1 kilo heroin eller kokain med fængsel i ca. 5 år, mens indsmugling/videreoverdragelse af en tilsvarende mængde amfetamin eller hash straffes med fængsel i henholdsvis 3 år og 60 dage.

Disse forskelle i straffniveauet afspejler vurderingen af stoffets farlighed og skadelighed mv., jf. ovenfor.

6.1.1. Sammenligning af narkotikaloggivningen og straffniveauet i Danmark, Sverige og Norge

Som anført i afsnit 1 har Rigsadvokaten til brug for denne udtalelse foretaget en sammenligning af det svenske og det norske straffniveau i sager om overtrædelser af narkotikaloggivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat, med det danske straffniveau i sådanne sager.

Rigsadvokaten har til brug for denne sammenligning anmodet Riksåklagaren i Sverige og Rigsadvokaten i Norge om oplysninger om henholdsvis den svenske og den norske narkotikaloggivning. Herudover har Rigsadvokaten anmodet om oplysninger om det normale straffniveau i Sverige og Norge vedrørende en række nærmere angivne stoffer og mængder.

Det kan på baggrund af de modtagne oplysninger konstateres, at narkotikaloggivningen i Sverige og Norge i vid udstrækning er opbygget på samme måde som narkotikaloggivningen i Danmark. Der er således også i Sverige og Norge fastsat forskellige strafferammer (i forskellige love), der finder anvendelse afhængig af overtrædelsens grovhed. Strafferammerne i de svenske og norske narkotikaloggivelser spænder fra bøde i de mindst grove tilfælde til fængsel i henholdsvis 10 og 21 år i de groveste tilfælde. Der henvises til afsnit 4.1. og 5.1. ovenfor. I Danmark spænder strafferammen, som det fremgår af afsnit 2.1. og 2.2., fra bødestraf efter lov om euforiserende stoffer til fængsel indtil 16 år efter straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt.

RIGSADVOKATEN

SIDE 28

Herudover er de faktorer, der tillægges betydning ved straffastsættelsen i Sverige og Norge, i vid udstrækning sammenfaldende med de faktorer, der tillægges betydning ved straffastsættelsen i Danmark. Således tillægges navnlig stoffets art og mængde betydning ved straffastsættelsen i de tre lande, ligesom gerningsmandens rolle bliver tilagt betydning ved straffastsættelsen.

Oplysninger om det normale straffniveau i henholdsvis Sverige og Norge ved en række nærmere angivne overtrædelser af narkotikaloggivningen fremgår af afsnit 4.2. og 5.2. ovenfor, mens tilsvarende oplysninger om det normale straffniveau for disse overtrædelser i Danmark fremgår af afsnit 2.3.3.

En sammenligning af det danske og det svenske straffniveau viser, at det normale straffniveau ved overtrædelser vedrørende alle de pågældende stoftyper og mængder er væsentligt højere i Sverige end i Danmark. Således er det normale straffniveau ved overdragelse eller indsmugling af eksempelvis 1 kilo heroin i Sverige angivet til 9-10 års fængsel, mens straffen for den samme overtrædelse i Danmark normalt fastsættes til fængsel i 5 år. Det samme gælder for så vidt angår kokain, hvor straffniveauet ved overdragelse eller indsmugling af 2 kilo i Sverige angives normalt at være fængsel i 9-10 år, mens en tilsvarende overtrædelse i Danmark normalt straffes med 6 års fængsel. Endvidere fastsættes straffen ved overdragelse af 10 kilo hash i Danmark normalt i niveauet fængsel i 10 måneder til 1 år, mens en tilsvarende overtrædelse i Sverige efter det oplyste normalt straffes med fængsel i 4-5 år.

En sammenligning af det danske og det norske straffniveau ved de pågældende stoftyper og mængder viser, at overtrædelser vedrørende kokain i de pågældende mængder straffes hårdere i Danmark end i Norge. Der udmåles således i Danmark normalt en

straf på 5 års fængsel ved indsmugling eller overdragelse af 1 kilo kokain, mens straffen for indsmugling eller overdragelse af samme mængde i Norge efter det oplyste normalt er ca. 3 års fængsel. Omvendt straffes overtrædelser vedrørende heroin og hash i de angivne mængder hårdere i Norge end i Danmark. F.eks. straffes overdragelse af 1 kilo hash i Danmark normalt med fængsel i ca. 60 dage, mens straffen i Norge for en tilsvarende overtrædelse normalt fastsættes i niveauet 6-8 måneders fængsel.

For så vidt angår overtrædelser vedrørende amfetamin fastsættes der ved de angivne mængder i Danmark og Norge straffe i nogenlunde samme niveau. Således er strafniveauet ved overdragelse eller indsmugling af 1 kilo amfetamin i såvel Danmark som Norge normalt ca. 3 års fængsel.

RIGSADVOKATEN

SIDE 29

Samlet fremgår det således, at strafniveauet ved overtrædelser af narkotikaloggivningen vedrørende de pågældende stoftyper og mængder som altovervejende hovedregel er markant højere i Sverige end i Danmark og Norge. En overtrædelse af narkotikaloggivningen i Sverige synes således som hovedregel at føre til en straf, der er markant højere, end den straf en tilsvarende overtrædelse ville medføre i Danmark eller i Norge.

Der henvises i øvrigt til bilaget til denne udtalelse, der indeholder en oversigt over oplysningerne om strafniveauet ved de angivne stoftyper og mængder i Danmark, Sverige og Norge.

6.2. Strafniveauet i sager vedrørende khat

I de følgende afsnit sammenfattes oplysningerne om stoffet khat og strafniveauet i sager vedrørende khat i Danmark, Sverige og Norge.

6.2.1. Fakta om stoffet khat

Stoffet khat består af de friske blade og stængler fra khatplanten, som indeholder de psykoaktive stoffer cathinon og cathin. De aktive stoffer i khat mister hurtigt deres effekt, og khat er ca. 72 timer efter høsten stort set ikke euforiserende længere. Khat indtages hovedsageligt ved tygning og har en opkvikkende og stimulerende effekt. Sundhedsstyrelsen i Danmark har klassificeret khat som moderat afhængighedsskabende, og anslår, at en døgndosis kan fastsættes til ca. 1 kilo khat. Stoffet er lovligt i England og Holland, og er, hvad flere kalder et ”kulturstof”, dvs. særligt knyttet til og hovedsageligt brugt af den somaliske gruppe i Danmark. Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1. ovenfor.

6.2.2. Strafniveauet i sager om khat

I Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande i narkotikasager mv. er der – på baggrund af tilkendegivelser i forarbejderne til lov nr. 526 af 6. juni 2007 – fastsat retningslinjer for anklagemyndighedens strafpåstande ved besiddelse af khat til eget forbrug (indtil 10 kilo).

I meddelelsen er strafpositionerne ved besiddelse af indtil 10 kilo khat til eget forbrug i førstegangstilfælde således angivet til bøde i niveauet fra 2.000 kr. til 5.000 kr., jf. afsnit 3.2.1. ovenfor. Ved besiddelse af 10 kilo khat og derover skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om frihedsstraf. Det samme gælder – uanset mængden – hvis der er tale om videreoverdragelse af khat.

RIGSADVOKATEN

SIDE 30

Med henblik på at belyse straffniveauet i Danmark i sager om overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af khat har Rigsadvokaten gennemgået trykt landsretspraksis siden 1993.

Trykt retspraksis i sager om overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse/indsmugling af khat er forholdsvis sparsom, og gennemgangen omfatter således alene 16 trykte landsretsdomme. Grundlaget for at angive, hvad der i Danmark må anses for at være normalstraffniveauet i sager om khat, er således forholdsvis spinkelt.

Med dette forbehold må det på baggrund af Rigsadvokatens gennemgang af retspraksis antages, at straffniveauet ved overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse af omkring 10 kilo khat som udgangspunkt vil være fængsel i 7 dage, mens overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse/indsmugling af mellem 60 og 90 kilo khat som udgangspunkt straffes med omkring 30 dages fængsel.

Straffene for overdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse/indsmugling af omkring 200-350 kilo khat ligger i niveauet 60 dage til 3 måneders fængsel, mens grovere overtrædelser vedrørende ca. 700 kilo til ca. 1.000 kilo khat straffes med fængsel i 7-8 måneder.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvornår overtrædelser vedrørende khat skal henføres under straffelovens § 191 om grove narkotikaforbrydelser, bemærkes, at en tiltalt indsmugling af 720 kilo khat i forening med tre andre tiltalte i en konkret sag blev henført under lov om euforiserende stoffer og ikke – som påstået af anklagemyndigheden – under straffelovens § 191. Den tiltalte blev således idømt 7 måneders fængsel for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. I byrettens afgørelse blev der henvist til, at der hverken i lovgivning, retspraksis eller i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 er

sikre holdepunkter for, at 720 kilo khat skal henføres under straffelovens § 191. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse.

I to sager vedrørende henholdsvis 1.500 kilo khat og ca. 2.000 kilo khat blev de pågældende idømt henholdsvis 8 måneders og 10 måneders fængsel. Forholdene blev henført til straffelovens § 191.

For så vidt angår strafudmålingsfaktorer bemærkes på baggrund af den sparsomme landsretspraksis, at der ved straffastsættelsen – som det er tilfældet ved andre euforiserende stoffer – lægges vægt på bl.a. mængden af stoffet og gerningsmandens rolle i forbindelse med overtrædelsen, ligesom der tages hensyn til khats særlige karakter, herunder det hurtige tab af euforiserende virkning og den forholdsvis afgrænsede brugerkreds. Der henvises til det, der er anført ovenfor i afsnit 3.1. og 3.2.2.1.

RIGSADVOKATEN

SIDE 31

6.2.3. Sammenligning af strafniveauet i sager vedrørende khat i Danmark, Sverige og Norge

Som anført i afsnit 1 har Rigsadvokaten til brug for denne udtalelse foretaget en sammenligning af det svenske og det norske strafniveau ved overtrædelser af narkotikaloggivningen, herunder overtrædelser vedrørende khat, med det danske strafniveau i sådanne sager.

Rigsadvokaten har til brug for denne sammenligning anmodet Riksåklagaren i Sverige og Rigsadvokaten i Norge om oplysninger om det normale strafniveau i Sverige og Norge ved overtrædelser vedrørende khat i en række nærmere angivne mængder.

Det fremgår af de oplysninger, der er modtaget fra Riksåklagaren i Sverige, at man straffer besiddelse af khat i de angivne mængder i niveauet fra 80 dagbøder (besiddelse af 1 kilo til eget forbrug) til fængsel i 10 år (indførsel eller videreoverdragelse af 1.000 kilo), jf. afsnit 4.3. ovenfor.

Det fremgår endvidere af oplysningerne fra Sverige, at retspraksis hidtil har taget udgangspunkt i oplysninger om, at en dagsdosis khat for en misbruger udgør mellem 150 og 300 gram, men at en misbrugsdosis (svarende til den dosis, som hos en ikke tilvænnet person fremkalder en mærkbar rus i form af en tydelig forandring af sindstilstanden) nu anslås til at være 25 gram. Den svenske anklagemyndighed forventer på den baggrund, at der fremover vil ske en skærpelse af strafniveauet i sager vedrørende khat.

Endelig fremgår det af de modtagne oplysninger, at den øvre grænse for at anse forholdet for en mindre grov overtrædelse af narkotikaloggivningen efter anklagemyndighedens opfattelse ikke bør sættes højere end den hidtidige grænse i niveauet 2-4 ki-

lo, idet selv den mest entusiastiske misbruger ikke kan forbruge mere end to kilo, inden planterne bliver ”oaptitlig”.

For så vidt angår straffniveauet i Norge ved overtrædelser vedrørende khat i de angivne mængder er det oplyst, at straffen går fra bøde (besiddelse af 1 kilo til eget forbrug straffes i Oslo politidistrikt med en bøde på 2.000 kr.) til fængsel i 6-10 måneder (indførsel eller overdragelse af 500-1.000 kilo).

For så vidt angår straffastsættelsen i sager om khat fremgår det af de modtagne oplysninger fra Norge, at straffniveauet blev fastlagt i to afgørelser fra den norske Høyesterett. Af dommene fremgår det bl.a., at der i Norge lægges vægt på khats særlige karakter, herunder at der kræves store mængder af khat for at opnå en rus, at khat er meget let fordæveligt, og at der ikke kan opnås en stærk rus. Herudover lægges der vægt på, at faren ved khat må anses for relativ beskeden i forhold til andre narkotiske stoffer, at rusvirkningen af khat kan sammenlignes med amfetamin, og at en brugerdosis er ca. 250 gram. Der henvises til afsnit 5.3. ovenfor.

RIGSADVOKATEN

SIDE 32

En sammenligning af det danske og det svenske straffniveau ved besiddelse, indførsel og videreoverdragelse af khat i de angivne mængder viser, at straffniveauet i Sverige ligger væsentligt højere end i Danmark, ligesom det er tilfældet for så vidt angår de øvrige angivne stoftyper og mængder, jf. afsnit 6.1.1. ovenfor. Således straffes f.eks. indsmugling af 50 kilo khat normalt med 30 dages fængsel i Danmark, mens en tilsvarende overtrædelse i Sverige normalt straffes med fængsel i 8-9 måneder. På samme måde må det antages, at indsmugling af 500 kilo khat i Danmark normalt vil blive straffet med fængsel i omkring 4-6 måneder, mens denne overtrædelse i Sverige efter det oplyste normalt medfører en straf af fængsel i 4-5 år.

Derimod viser en sammenligning af det danske og det norske straffniveau, at straffene ved overtrædelser af narkotikaloggivningen vedrørende khat i de angivne mængder i Danmark og Norge ligger på et mere ensartet niveau. Således straffes indsmugling af 50 kilo khat i Norge normalt med fængsel i 21-30 dage, mens niveauet i Danmark normalt er 30 dages fængsel. For så vidt angår indsmugling af eksempelvis 1.000 kilo khat angives straffniveauet i Norge normalt at ligge på 6-10 måneders fængsel, mens straffen i Danmark for en tilsvarende overtrædelse må antages normalt at ligge i niveauet 7-8 måneders fængsel.

Samlet fremgår det således, at straffniveauet ved overtrædelser vedrørende khat i de pågældende mængder som altovervejende hovedregel ligger højere i Sverige end i Danmark og Norge. En overtrædelse af narkotikaloggivningen vedrørende khat vil således i Sverige – som også er tilfældet ved overtrædelser med hensyn til de øvrige angivne stoftyper og mængder – som hovedregel medføre en straf, der er markant højere, end den straf en tilsvarende overtrædelse normalt ville medføre i Danmark eller i Nor-

ge. Dette afspejler således et generelt højere strafniveau i Sverige i sager om narkotikakriminalitet.

Der henvises i øvrigt til bilaget til denne udtalelse, der indeholder en oversigt over oplysningerne om strafniveauet ved lovovertrædelser vedrørende khat i de angivne mængder i Danmark, Sverige og Norge.

6.3. Rigsadvokatens overvejelser om strafniveauet i sager om khat

I dette afsnit redegøres der for Rigsadvokatens overvejelser om, hvorvidt det nuværende strafniveau i sager vedrørende khat må anses for passende, eller om der er grundlag for skærper.

RIGSADVOKATEN

SIDE 33

6.3.1. Strafniveauet i sager om khat

Generelt fastsættes straffen i narkotikasager i Danmark – og efter det oplyste også i Sverige og Norge – navnlig under hensyntagen til det euforiserende stofs art (farlighed/skadevirkninger) og mængde. Herudover har konkrete omstændigheder, herunder navnlig gerningsmandens rolle i forbindelse med overtrædelsen, betydning for straffastsættelsen, jf. afsnit 2.3.2. ovenfor. Gerningsmandens personlige forhold bliver – som det er tilfældet i andre straffesager – også tillagt betydning ved straffastsættelsen.

I sager om khat er der i forbindelse med straffastsættelsen i formildende retning blevet lagt vægt på stoffets begrænsede euforiserende virkning, dets hurtige tab af euforiserende virkning og den forholdsvis afgrænsede brugerkreds, jf. afsnit 3.1. og 3.2.2.1. ovenfor.

Ved sammenligning af strafniveauet for overdragelse mv. af en bestemt mængde khat med en tilsvarende mængde af et andet euforiserende stof fremgår det således, at overtrædelser vedrørende khat straffes mildere end andre stoffer, herunder hash.

Dette må imidlertid antages at afspejle khats særegne karakter, herunder den begrænsede euforiserende virkning, og det forhold, at stoffet består af stængler og blade, der i sagens natur er tungere end et pulver (f.eks. heroin). Hertil kommer, at khat allerede 72 timer efter høsten stort set har mistet sin euforiserende virkning, samt det forhold at planten skal tygges i større mængder igennem længere tid, før brugeren opnår en effekt.

I en af de første landsretssager vedrørende khat (U1996.1081V) blev der som anført under afsnit 3.2.2.1. fremlagt en udtalelse, hvoraf det bl.a. fremgik, at khat indeholder cathinon, der har virkning som amfetamin, og at stoffets effekt angives at være ca. 1/3 af amfetamins effekt. Det fremgik endvidere, at virkningen af 340 kilo frisk khat i en

rapport fra Berns Universitet sidestilles med virkningen af ca. 36 gram amfetamin. Endelig fremgik det, at en dagsration efter svensk domspraksis beregnes til ca. 300 gram frisk khat brutto. Anklagemyndigheden gjorde under sagen gældende, at der ved straffastsættelsen burde lægges på, hvilken mængde amfetamin 9,8 kilo khat svarer til, og på, at mængden af khat svarede til ca. 30 dagsrationer. Det fremgår ikke af dommen, om retten ved straffastsættelsen foretog en omregning af det euforiserende indhold i khat til et tilsvarende kvantum amfetamin, idet retten alene henviste til, at den transporterede mængde khat svarede til ca. 30 dagsrationer.

I en senere landsretsdom (U1998.1581V) er det imidlertid i dommen udtrykkeligt anført, at der ved strafudmålingen ved indførsel og videresalg af khat ikke uden videre bør tages udgangspunkt i en direkte omregning af indholdet af euforiserende stof i khat til et tilsvarende kvantum amfetamin eller lignende særligt farligt stof. Der henvises i den forbindelse til, at der ved straffastsættelsen må tages hensyn til stoffets karakter, herunder det hurtige tab af den euforiserende virkning og – som det må antages – den forholdsvis afgrænsede brugerkreds. Der henvises til afsnit 3.2.2.1 ovenfor.

RIGSADVOKATEN

SIDE 34

Sundhedsstyrelsen har på Rigsadvokatens forespørgsel oplyst, at en omregning af indholdet af euforiserende stof i khat til et tilsvarende kvantum amfetamin er behæftet med en vis usikkerhed, bl.a. fordi khats styrkegrad i høj grad afhænger af, hvor friskt det er. Sundhedsstyrelsen har tilkendegivet, at det er styrelsens vurdering, at den ovennævnte vurdering fra Berns Universitet er rimelig. Det anføres i den forbindelse, at den indebærer, at 1 kilo khat sidestilles med 100 mg (0,1 gram) amfetamin. Dette er efter det oplyste ikke helt overensstemmende med den svenske angivelse, som beregner en dagsration for en misbruger til at være 300 gram frisk khat. Sundhedsstyrelsen finder imidlertid, at den usikkerhed, der er ved en sammenligning mellem khat og amfetamin, taler for det mere forsigtige schweiziske estimat, dvs. at en døgn dosis for en misbruger bør sættes til ca. 1 kilo khat.

Om end en omregning af indholdet af euforiserende stof i khat til et tilsvarende kvantum amfetamin som anført af Sundhedsstyrelsen således vil være behæftet med en vis usikkerhed, gør en sådan omregning det muligt at sammenligne straffniveauet i sager vedrørende khat med straffniveauet i sager vedrørende amfetamin.

Ved anvendelse af den ovennævnte omregningsmetode fra Berns Universitet fremgår det således, at virkningen af 10 kilo khat, der straffes med en bøde på 5.000 kr., hvis der er tale om besiddelse til eget forbrug, kan sidestilles med virkningen af ca. 1,06 gram amfetamin, der straffes med en bøde på 6.000 kr., jf. afsnit 2.3.3. og 3.2.3.

Virkningen af 100 kilo khat, der ved videreoverdragelse eller indsmugling normalt straffes med fængsel i 30-60 dage, kan sidestilles med virkningen af ca. 10,6 gram amfetamin, der normalt straffes med fængsel i 60 dage til 3 måneder.

Endelig kan virkningen af 1.000 kilo khat, der ved videreoverdragelse eller indsmugling normalt straffes med fængsel i ca. 7-8 måneder, sidestilles med virkningen af ca. 106 gram amfetamin, der normalt straffes med fængsel i 6-8 måneder.

Med det forbehold, at sagens konkrete omstændigheder også i sager om overtrædelser af narkotikaloggivningen tillægges betydning ved straffastsættelsen, og at straffastsættelsen således kan variere afhængigt af f.eks. gerningsmandens rolle i forbindelse med indsmuglingen, fremgår det således ved sammenligning af strafniveauet for henholdsvis khat og amfetamin, at straffen for videreoverdragelse mv. af khat ikke ses at være væsentligt lavere end straffen for videreoverdragelse mv. af et kvantum amfetamin, der svarer til indholdet af euforiserende stof i den pågældende mængde khat. Det forhold, at strafniveauet ved khat synes at være lidt lavere end strafniveauet ved amfetamin, må antages at afspejle de ovennævnte særlige forhold, der gør sig gældende i relation til khat, herunder det hurtige tab af euforiserende virkning og den forholdsvist afgrænsede brugerreds.

RIGSADVOKATEN

SIDE 35

For så vidt angår strafniveauet i Sverige og Norge fremgår det ved anvendelse af den nævnte omregningsmetode, at straffen for overtrædelser vedrørende 10, 100 og 1.000 kilo khat i Norge på samme måde som i Danmark normalt er en anelse lavere end straffen for overtrædelser vedrørende et kvantum amfetamin svarende til indholdet af euforiserende stof i den pågældende mængde khat.

Omvendt er normalstraffen i Sverige for overtrædelser vedrørende 100 kilo khat efter det oplyste normalt fængsel i 1-1½ år, mens straffen for 10,6 gram amfetamin efter det oplyste normalt er fængsel i to måneder. Endvidere er straffen for overtrædelser vedrørende 1.000 kilo khat efter det oplyste normalt fængsel i 10 år, mens straffen for overtrædelser vedrørende 106 gram amfetamin er fængsel i 1 år.

Man ser således i Sverige – af årsager som de modtagne oplysninger ikke belyser – tilsyneladende væsentligt strengere på overtrædelser vedrørende khat end på overtrædelser vedrørende et kvantum amfetamin, der svarer til indholdet af euforiserende stof i den pågældende mængde khat.

6.3.2. Behovet for straffeskærper i sager om khat

Sammenfattende skal jeg på den anførte baggrund udtale, at en sammenligning af strafniveauet ved overtrædelser vedrørende khat med strafniveauet ved overtrædelser vedrørende et kvantum amfetamin, der svarer til indholdet af euforiserende stof i den pågældende mængde khat, efter min opfattelse ikke giver anledning til generelt at foreslå skærper af strafniveauet i sager vedrørende khat.

Jeg skal i den forbindelse henvise til, at straffniveauet i Danmark i sager vedrørende khat ikke adskiller sig væsentligt fra straffniveauet i sager vedrørende en tilsvarende mængde amfetamin, og at det lidt lavere straffniveau i sager vedrørende khat synes at være begrundet i stoffets særlige karakter, herunder den begrænsede euforiserende virkning, anvendelsesmetodens selvbegrænsende virkning (tygning), den ringe spredningsrisiko og det hurtige tab af euforiserende virkning.

Jeg skal endvidere mere generelt henvise til, at straffniveauet i sager vedrørende overtrædelser af narkotikaloggivningen i Danmark afspejler farligheden/skadeligheden af de forskellige stoftyper, således at der fastsættes strengere straffe ved overtrædelser vedrørende særligt farlige eller skadelige stoffer, herunder f.eks. heroin, kokain, amfetamin og ecstasy, end ved overtrædelser vedrørende mindre farlige eller skadelige stoffer, som f.eks. hash.

RIGSADVOKATEN

SIDE 36

Straffastsættelsen i sager vedrørende khat afspejler således, at khat på grund af stoffets ovennævnte særlige karakter hidtil er blevet anset for et mindre farligt eller skadeligt stof end f.eks. heroin og amfetamin, og der foreligger mig bekendt ikke nye oplysninger vedrørende khats farlighed og skadevirkninger (f.eks. i forhold til amfetamin), som kunne give grundlag for en ændret strafferetlig vurdering af sager vedrørende khat.

Jeg skal i den forbindelse bemærke, at det forhold, at overtrædelser vedrørende khat straffes markant hårdere i Sverige end i Danmark, efter min opfattelse ikke i sig selv kan begrunde en skærpelse af straffniveauet i Danmark i sager vedrørende khat, idet overtrædelser af narkotikaloggivningen i Sverige, som det fremgår af afsnit 6.1.1. ovenfor, generelt straffes væsentligt hårdere i Sverige end i Danmark (og i Norge), hvilket også kommer til udtryk i sager om khat.

Herudover skal jeg henvise til, at straffniveauet i narkotikasager i Danmark som anført ovenfor afspejler de forskellige stoftypers farlighed og skadevirkninger, og at en tilnærmelse af det danske straffniveau til det svenske i sager vedrørende khat ville føre til, at f.eks. indsmugling af khat, der på baggrund af de foreliggende oplysninger må anses for mindre farligt og skadeligt end f.eks. amfetamin, ville blive straffet strengere end indsmugling af et kvantum amfetamin svarende til indholdet af euforiserende stof i den pågældende mængde khat.

På den anførte baggrund finder jeg på det foreliggende grundlag, at der ikke er anledning til lovgivningsmæssige initiativer vedrørende straffniveauet i sager om khat.

6.3.3. Anklagemyndighedens behandling af sager om khat

Som det fremgår af afsnit 3.1., har Sundhedsstyrelsen tilkendegivet, at en døgn dosis khat for en misbruger kan fastsættes til ca. 1 kilo, hvilket er udtryk for et forsigtigt

skøn. Denne oplysning sammenholdt med det forhold, at khat mister sin euforiserende virkning ca. 72 timer efter høsten, fører efter min opfattelse til, at afgrænsningen mellem besiddelse af khat til eget forbrug og besiddelse med henblik på videreoverdragelse rettelig bør fastsættes til 3 kilo.

Det er således på baggrund af Sundhedsstyrelsens tilkendegivelse min vurdering, at en misbruger som altovervejende hovedregel alene vil kunne nå at indtage indtil 3 kilo khat, inden stoffet mister sin euforiserende virkning, hvorfor udgangspunktet i sager, hvor der er tale om besiddelse af 3 kilo khat og derover, bør være, at der er tale om besiddelse med henblik på videreoverdragelse.

RIGSADVOKATEN

Jeg agter derfor at revidere retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande i narkotikasager mv., således at grænsen for, hvornår det må antages, at der er tale om besiddelse af khat til eget forbrug, nedsættes fra 9.999 gram til 2.999 gram. Dette vil indebære, at der ved besiddelse af mængder på tre kilo khat og derover fremover som udgangspunkt vil blive nedlagt påstand om frihedsstraf.

SIDE 37

Det bemærkes, at de øvrige konkrete omstændigheder i den enkelte sag – ud over mængden af khat – fortsat vil skulle indgå i vurderingen af, hvorvidt der må anses for at være tale om besiddelse med henblik på videreoverdragelse. Således vil besiddelse af mindre end 3 kilo khat også kunne blive anset for at være med henblik på videreoverdragelse, såfremt de konkrete oplysninger i sagen taler herfor, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006, afsnit 4.2.

Det bemærkes, at de gældende bødetakster for besiddelse af khat til eget forbrug bygger på forarbejderne til lov nr. 526 af 6. juni 2007, hvor der skete en generel forhøjelse – dvs. for alle stoffer – af bødeniveauet for overtrædelse af narkotikalovgivningen. Henset navnlig til, at forarbejderne for så vidt angår khat alene henviser til de daværende bødetakster i én politikreds, samt til den nærmere vurdering, der nu er foretaget af grænsen for besiddelse af khat til eget forbrug, finder jeg på det foreliggende grundlag, at der bør ske en ændring af den grænse for besiddelse til eget forbrug, der er nævnt i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006, afsnit 4.3.3., således at det i første række bliver op til domstolene at vurdere straffniveauet i de omhandlede sager om besiddelse af mere end 3 kilo khat.

Herudover er det min opfattelse, at der kan være grund til at have særlig opmærksomhed på sager vedrørende større mængder khat, når det gælder afgrænsningen mellem lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191. Jeg skal i den forbindelse bemærke, at indsmugling af 720 kilo khat i en konkret sag ikke er henført under straffelovens § 191, selv om et kvantum amfetamin, der svarer til indholdet af euforiserende stof i 720 kilo khat, som det klare udgangspunkt vil blive henført under straffelovens §

191. Grænsen for, hvornår amfetamin henføres til straffelovens § 191, er således som anført i afsnit 2.2. 50 gram (svarende til ca. 500 kilo khat).

Jeg vil derfor fastsætte nærmere retningslinjer i Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2006 for anklagemyndighedens behandling af disse sager med henblik på at sikre, at der rejses tiltale efter straffelovens § 191 i sager vedrørende større mængder khat. I den forbindelse vil jeg understrege vigtigheden af at anke relevante domme med påstand om skærpelse af straffen, herunder anvendelse af straffelovens § 191.

I forbindelse med fastsættelsen af de nævnte retningslinjer vil jeg anmode om i en periode at modtage kopi af endelige domme vedrørende khat med henblik på at kunne følge den fremtidige straffastsættelse i disse sager, ligesom jeg vil tage behandlingen af sager om khat op i anklagemyndighedens fagudvalg om organiseret kriminalitet, hvor bl.a. alle politikredse er repræsenteret.

RIGSADVOKATEN

SIDE 38

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

Bilag 1: Oversigtsskema over de oplyste straffniveauer for udvalgte mængder af heroin, kokain, amfetamin, hash og khat i henholdsvis Danmark, Norge og Sverige.

		Strafudmåling		
Stofstype	Mængde	Danmark	Norge	Sverige
Heroin	1 gram (eget forbrug)	Bøde 6.000 kr.	Ca. 21-30 dage	3 mdr.
	10 gram	Ca. 3 mdr.	1 år (normalniveau)	1 år
	100 gram	Ca. 1 år	3-4 år (normalniveau)	4-5 år
	1 kilo	Ca. 5 år	Omkring 6 år	9-10 år
	2 kilo	Ca. 6-7 år	Ca. 10 år	10 år
Kokain	1 gram (eget forbrug)	Bøde 6.000 kr.	Ca. 14 dage	1 mdr.
	10 gram	Ca. 3 mdr.	45-60 dage	7 mdr.
	100 gram	Ca. 1 år	Under 1 år	3 år
	1 kilo	Ca. 5 år	Ca. 3 år	7-8 år
	2 kilo	Ca. 6 år	Ca. 4-5 år	9-10 år
Amfetamin	1 gram (eget forbrug)	Bøde 6.000 kr.	Ca. 14 dage	70 dagbøder
	10 gram	Ca. 60 dage-3 mdr.	45-60 dage	60 dage
	100 gram	Ca. 6-8 mdr.	Under 1 år	1 år
	1 kilo	Ca. 3 år	Ca. 3 år	4-5 år
	2 kilo	Ca. 5 år	Ca. 4-5 år	5-6 år
Hash	1 gram (eget forbrug)	Bøde 2.000 kr.	Bøde 2.000 kr. (Oslo)	30 dagbøder
	10 gram (eget forbrug)	Bøde 3.000 kr.	Bøde 6.000 kr. (Oslo)	60 dagbøder
	100 gram	Ca. 14-30 dage	Ca. 30-45 dage	60 dage
	1 kilo	Ca. 60 dage	Ca. 6-8 mdr.	1 år
	10 kilo	Ca. 10 mdr.-1 år	Ca. 3 år	4-5 år
Khat	100 kilo	Ca. 2 år og 6 mdr.	Ca. 6-7 år	9-10 år
	1 kilo (eget forbrug)	Bøde 3.000 kr.	Bøde 2.000 kr. (Oslo)	80 dagbøder
	10 kilo	Ca. 7 dage	Ca. 14 dage	2-3 mdr.
	50 kilo	Ca. 30 dage	Ca. 21-30 dage	8-9 mdr.
	100 kilo	Ca. 30-60 dage	Ca. 21-30 dage	1-1½ år
	500 kilo	Ca. 4-6 mdr.	Ca. 6-10 mdr.	4-5 år
	1.000 kilo	Ca. 7-8 mdr.	Ca. 6-10 mdr.	10 år